

Tyskland

2007

QUIZ!
side 17

**Begivenhets-
kalender 2007**
side 16

**Berlin – en
by for alle**
side 11

8 RESTAURANTER • 7 BARER • FANTASY SHOW • FANTASY PROMENADE • SHOPPING • AQUALAND • SPA & FITNESS CENTER • NATTELIV

Unn deg litt luksus på Color Fantasy

Bli med på et todøgns cruise med Color Fantasy
- en opplevelsesrik ferie med en deilig følelse av luksus.

FantasyCruise fra kr 990,-

Prisen gjelder pr. person i dobbeltlugar, 2 døgn,
t/r Oslo-Kiel i februar. Spesielle betingelser gjelder.

Booking: www.colorline.no
810 00 811 eller
nærmeste reisebyrå

Gjør deg klar for litt luksus

Kjære leser

Roland Mauch,
Tysklands ambassadør i Norge.

Jeg setter stor pris på at du leser dette bilaget om Tyskland. Utover handelsforbindelsene mellom våre to land er styrkingen av de norsk-tyske kulturelle bånd en oppgave som ligger meg spesielt på hjerte. Kulturell utveksling og møter mellom mennesker er like viktig som et stabilt og pålitelig handelssamarbeid.

Tyskland er Norges største olje- og gasskunde. Det er allment kjent. Det er heller ingen overraskelse at biler ligger på topp når det gjelder tysk eksport til Norge. Men visste du at Tyskland er en tradisjonsrik produsent av en rekke fremtredende viner? Tyske Riesling-viner er ikke fremmede i

Norge, men har du smakt tysk rødvin? På side 8 finner du inspirasjonskilder.

Utveksling av «kulturgoods» som dette øker ikke bare handelsutvekslingen, men også forståelsen vi har for hverandre. Jeg understreker imidlertid gjerne at det ikke bare er biler og vin som representerer «det tyske» i Norge. Hvis du vil skaffe deg et bredere bilde av tysk kultur kan jeg anbefale arrangementene som Goethe-Institut står for: utstillinger, film og andre prosjekter som skaper kontakt mellom nordmenn og tyskere og stimulerer til å bli bedre kjent med hverandre.

Apropos kontaktskapning vil jeg fremheve de rundt 500 norske studentene som studerte i Tyskland i fjor, og de tyske studentene ved norske læresteder, som, ved siden av studenter fra andre nordiske land, utgjør en stor andel av den utenlandske studentgruppen i Norge.

Jeg håper du vil finne interessante fakta om Tyskland i dette bilaget og at de vil gi deg lyst til å bygge videre på de norsk-tyske forbindelsene. Jeg vil gjerne invitere deg til å besøke ambassadens nettside (www.oslo.diplo.de) hvor vi informerer om Tyskland – og om samarbeidet mellom våre to land. God fornøyelse på leserreisen gjennom årets Tysklands-bilag!

Hjertelig hilsen
Roland Mauch, ambassadør

Godt samarbeid mellom Norge og Tyskland

Etter over fire år runder jeg på forsommeren av som Norges ambassadør til Tyskland. Den kanskje mest slående erfaringen fra disse årene er den store interessen for Norge og norske forhold jeg har blitt møtt med både i Berlin og i Tyskland for øvrig. På det politiske feltet har Tyskland befestet rollen som Norges viktigste samarbeidspartner på det europeiske kontinent. Når norske statsråder besøker Berlin i forbindelse med det tyske formannskapet i EU, møtes de med en åpen, positiv holdning og invitasjon til dialog og innspill. Våre to utenriksministere møttes hele tre ganger i løpet av året som gikk, og dialogen mellom dem strekker seg fra Afghanistan og Midtøsten til nordområdene. Møtet mellom statsminister Stoltenberg og forbundskansler Merkel i desember forankret samarbeidet mellom de to regjeringer på høyeste nivå.

Et høydepunkt i de norsk-tyske forbindelser i løpet av min tid som ambassadør har vært 100-årsmarkeringen av norsk suverenitet i 2005, som samtidig markerte 100 års diplomatiske forbindelser mellom Norge og Tyskland. Jubileet ble behørig markert med besøk av president Köhler til Norge og ikke minst den norsk-tyske utstillingen «Ikke bare laks og pølser» som etter å ha blitt sett av tusener av mennesker i Oslo, Bergen og Trondheim nå blir vist i Berlin og så Leipzig. I kjølvannet av hundreårsmarkeringen ble de norsk-tyske forbindelsene styrket gjennom gjenåpningen av det norske konsulatet i Hamburg. Gjennom å samlokalisere generalkonsulatet, Innovasjon Norge og Eksportutvalget for fisk i Hamburg har vi lagt grunnlaget for tettere samarbeid mellom Norge og Nord-Tyskland.

Energi og nordområdene inntar en stadig mer sentral plass i de norsk-tyske forbindelsene. Utenriksminister Steinmeier har utviklet begrepet «Energieaussenpolitik». Her inngår Norge som en viktig partner for Tyskland og Europa. Bevisstheten om Norges rolle som en tilforlittelig leverandør av olje og gass er økende.

Det er alltid trist å forlate et arbeid man setter pris på, også om nye oppgaver er aldri så interessante. Men Berlin vil fortsatt i mine og mange andre øyne være Europas mest spennende hovedstad og Tyskland det fremste symbolet på Europas samling. Det er godt å vite at Norges forhold til dette landet er nærmere enn noen gang.

Bjørn Tore Godal, ambassadør

Bjørn Tore Godal, Norges ambassadør i Tyskland.

Døråpner til det tyske markedet

Tyskland er Norges viktigste handelspartner og våre handelsrelasjoner med Tyskland går mange hundre år tilbake i tid. Etter et år med sterk økonomisk opptur i Tyskland er pågangen fra norske investeringsvillige bedrifter stor. I Norge tas mye av dette arbeidet hånd om av Norsk-Tysk Handelskammer.

I dag preges Norge av økonomisk høykonjunktur og velstand, og norske bedrifter har således en unik mulighet til å ta steget ut i verden. Tyskland blir for mange et godt og sikkert valg med en befolkning på over 80 millioner mennesker og som det 3. største markedet i EU. Det er i tillegg verdens største eksportland og er rangert som det mest attraktive investeringsstedet i Europa. Norsk-Tysk Handelskammer er Norges fremste ekspertise på dette markedet og har spesialisert seg på å hjelpe norske bedrifter med å gjøre de «riktige tingene» innen en eksportsatsning.

Norsk-Tysk Handelskammer er en del av et verdensomspennende nettverk som sprer seg over 100 land og er, med sine 24 ansatte, det største bilaterale handelskammeret i Norge. Handelskammeret ser nå en klar økning av bedrifter som ønsker å benytte seg av deres nettverk og markedskunnskap til å starte eller øke sin eksport til Tyskland.

Av de tjenestene Handelskammeret tilbyr oppleves en økt etterspørsel spesielt innen markedsrådgivning og juridisk assistanse. Innen markedsrådgivning er det utforming av inngangs-

Norsk-Tysk Handelskammer i Oslo innehar Norges største ekspertise på det tyske markedet. Handelskammeret representerer en rekke av Tysklands største messer og bistår norske bedrifter med blant annet markedsrådgivning og juridisk kompetanse.

strategi og gjennomføring av forretningspartnersøk som er mest etterspurt. I tillegg representerer kammeret de fleste store tyske mes-seselskapene i Norge, blant annet Koelnmesse, Messe Berlin, Messe München samt Deutsche Messe AG i Hannover. Fagmessere spiller en sentral rolle i tysk forretningskultur og i Tyskland finner man ca. 80 prosent

av de viktigste messene i verden. Messedeltakelse og -kunnskap er derfor essensielt for norske bedrifter som vil inn på det tyske markedet.

I forkant av messedeltakelsen tilbyr Handelskammeret markedsanalyser og forretningspartnersøk for at kundene skal få maksimalt ut av investeringen. Med sitt omfattende tjenestetilbud har Handelskammeret

som mål å kunne ta seg av en bedrifts eksportsatsning fra A til Å.

Norsk-Tysk Handelskammer har en stor juridisk avdeling bestående av norske og tyske jurister med spisskompetanse innen skatte- og avgiftsrett. Avdelingen fungerer som representant for en rekke selskaper overfor skattemyndighetene. Du vil også finne eksperter på norsk og tysk

rett generelt, samt eksperter på eksport- og importbetingelser, kontraktsrett og lisenssøknader. I tillegg er refusjon av tysk merverdiavgift et stort satsningsområde.

Norsk-Tysk Handelskammer representerer også blant annet Tysk Vin-institutt og MBA-Programmet ved University of East London med forelesninger i Oslo, Paris og London.

VELKOMMEN TIL TYSKLAND!

Tyskland er Aftenposten Temaavgivers tredje destinasjon i 2007. I dette bilaget tar vi deg med på en begivenhetsrik reise gjennom seks spennende områder: Schleswig-Holstein, Mecklenburg-Vorpommern, Thüringen, Sachsen, Berlin og Bayern. Begivenhetene i Tyskland i 2007 står i kø, og på midtsiden i bilaget gir vi deg oversikt over aktuelle aktiviteter du kan besøke neste gang du fristes ned på kontinentet.

GOD LESNING – OG GOD TUR!

AFTENPOSTEN TEMAUTGIVELSER, KRISTIN JULAND

Tysk Turistbyrås sjef i Oslo Friedel Nykamp, reiselandet Tysklands representant i Norge.

TYSK TURISTBYRÅ Tilrettelegger reiseinteressen

På et kontor i Oslo sitter tre personer med ett mål for øye: Å få flest mulig nordmenn til å besøke Tyskland. Vi har snakket med sjefen for kontoret, Friedel Nykamp.

Hvordan har turisttrafikken fra Norge til Tyskland utviklet seg gjennom årene?

Takket være gode handels- og kulturrelasjoner har den holdt seg stabil og økende de siste 10 årene. Men den skiftet karakter noen år tilbake.

Mens man før reiste mer med bil og ferge viser undersøkelser nå at vel over 50 % reiser med fly. Båtreisene fordeler seg igjen på cruiseturer, bilturisme og bussreiser. De som flyr drar gjerne på shopping og byferie. Tyskland har rundt 500 000 overnattende nordmenn, samt et nesten like stort antall på gjennomfart. Et økende antall lavprisruter har bidratt til en økning på 8 % de siste to årene.

Hva er det først og fremst nordmenn oppsøker når de besøker Tyskland?

Det er veldig mye, men generelt kan man vel si at det er «den lille forskjellen» som trekker. De romantiske eventyrlottene, middelalderbyene, de store elvene med sine skrånende vinmarker og stolte ridderborger, sine «Winzer-» og «Oktoberfest» – kort sagt den tyske «gemütlichkeit». Men vi ser også nye trender, hvor tradisjonelle rundreiser avløses av storby- og opplevelsesferier. Tyskland er også et populært shoppingmål for ikke å snakke om det utrolige kulturtilbudet.

Hvem er den typiske norske turist?

Statistikken viser at nordmenn ofte reiser i følge på to eller tre personer, gjerne familiemedlemmer. Mens det tidligere var en overvekt av «godt voksne», ser vi nå flere yngre turister. Kvinneandelen har også økt – i takt med økt kulturinteresse.

Hvordan ser tyskerne på norske turister?

Norske turister har et godt rykte. De betraktes som omgjengelige og høflige, og de bruker penger! Nordmenn ligger i tetsjiktet når det gjelder turistenes forbruk.

Hva er oppgavene til Tysk Turistbyrå?

Vi er tysk reiselivs representant i Norge og har tre hovedoppgaver: Å informere om Tyskland som turistland, å være kontakt og rådgiver for norske reiseoperatører og norske media, og å være kontakt for aktører i Tyskland som ønsker å profilere seg i Norge. Som markeds kontor for en eksportrettet bransje er det også vår oppgave å tilrettelegge markedsstiltak som kan bidra til økt interesse for Tyskland.

Kan hvem som helst kontakte dere?

Ja, vi anbefaler at man først ser på våre norske internetsider www.tyskland-info.com, hvor man finner informasjon og nyttige lenker til de mest populære turistområder. Ellers tar vår publikumsservice sikte på å besvare alle spørsmål om Reiselandet Tyskland, det være seg reisemåter, produkter, overnatting, turistruter eller severdigheter. Årlig sender vi ut ca. 10 000 postsendinger og e-mailer. Vi kan svare på det meste, men skulle vi trenge hjelp har vi naturligvis gode kontakter og partnere over hele Tyskland. Grupper på mer enn 10 personer kan også bestille transport, overnatting eller skreddersydde ferdigturer gjennom vår reisebyråavdeling.

Tysk Turistbyrå Tysk Reisebyrå

Tlf.: 22 85 34 80 22 85 34 90
Fax: 22 85 34 99 22 85 34 99
Postboks 6723, St. Olavs plass, 0130 Oslo
e-mail: tyskrb@tyskrb.no
www.tyskland-info.com
www.tyskrb.no

INNHold

MECKLENBURG-VORPOMMERN – En ukjent perle	6
Tysk rødvin	8
Norske møbelbedrifter	9
Norsk gass	10
BERLIN – En by for alle	11
Humboldt-universitetet	14
HAMBURG – Norges inngangsport til Sentral-Europa	15
Begivenhetskalender	16
SCHLESWIG-HOLSTEIN – Korte avstander, store opplevelser	18
Det beste av Tyskland	20
Hvordan overvinne kulturforskjellene	21
Å lære tysk for fremtiden	22
SACHSEN – Historie, natur og kultur	24
THÜRINGEN – «Det grønne hjertet»	25
Studiesenter i Kiel	26
«Ikke bare laks og pølser»	26
Nork-Tysk Selskap	27
Den tyske menigheten	27
Tysk klenodie i Oslo	28
Norsk-tyske forbindelser	28
Svømmebasseng midt i elven	29
Goethe-Institut i Oslo	29
BAYERN – Delstaten som har alt	30

Turistveier & reisemåter

Tyskland er et lett land å reise både til og i – med bil, tog, buss eller fly.

MED BIL

Tyskland er kjent for sine gode veier. Kjører du motorveiene tar det ikke lang tid fra nord til sør, fra øst til vest i landet. Men ferieopplevelsene finner du best når du kjører de mindre veiene. Her har du Vinveier, Romantiske veier, Glassveier(!), Edelstelveier, Alpeveier, Klokkeveier, Barokkveier, Saltveier og, ikke minst, Idylliske veier, skjønt det er de alle. Navnene går tilbake på de opplevelsene du kan forvente på hver enkelt vei.

Alle opplysninger om tyske turistveier er samlet under begrepet «Ferienstrassen».

www.deutschland-tourismus.de/d/ferienstrassen.html

MED TOG

Store byer i Tyskland virker som nære naboer når du tar toget. Det tar for eksempel ikke mer

enn en og en halv time mellom Hamburg og Berlin.

Tognettet i Tyskland er effektivt og vidt både når det gjelder fjern tog og lokaltog. Hyppige avganger gir korte ventetider – og togene er komfortable. www.bahn.de

MED FLY

Stadig flere nordmenn reiser til Tyskland, ikke minst fordi flyforbindelsene mellom de to

landene er blitt så gode. Det er nå direkteruter fra Oslo til Berlin, Köln, Düsseldorf, Hamburg, München og Frankfurt.

Mer om flytider og priser:

SAS, www.sas.no

Norwegian, www.norwegian.no

Lufthansa, www.lufthansa.com

Germanwings,

www.32germanwings.com.

MED BÅT

Colorline bringer deg og bilen direkte fra Oslo til Kiel i Tyskland, og det er mange slitsomme mil

med kjøring spart. Vel ankommet Kiel ligger Tyskland «for dine føtter», for å si det sånn. Se nettsidene

www.colorline.no

MED BUSS

Det går buss fra Stavanger, Kristiansand og Oslo til Berlin og Hamburg. Rutetider finner

du på nettsidene:

Nor-waybuss: www.nbe.no

Connex: www.hamburgekspresen.no

Säfflebussen: www.safflebussen.se

MER INFORMASJON?

Vil du vite mer om Ferienstrassen og om hvordan du kjøper billetter til tog, båt eller fly kan Tysk Turistbyrå hjelpe deg. De har både kunnskap og brosjyrer. Tlf. 22 85 34 92, e-post tyskrb@tyskrb.no eller nettsiden www.tyskland-info.com

Et annonsebilag fra Aftenposten Tema utgivelser

temautgivelser@aftenposten.no

Produktsjef: Kristin Juland
Telefon: 22 86 30 69
Medarbeider: Traveller's Press, Helge Baardseth
E-post: landliv@online.no
Layout: Per Olav Andersen og Mona Loise Alfsen – **O**reteam, Aftenposten
Repro: Anne Marit Langlien, Elisabeth Bjerg, Kaj-Rune Dregan og

Inger-Lise Røvig – Reproavdelingen, Aftenposten
Forsidebilde: Riksdagen, foto: Berlin Tourismus
Foto: Tourismusverbandes MV (6-7), Deutsches Weininstitut (8), Schleswig-Holstein Tourismus (18-19), Sachsen Tourismus (24), Thüringen Tourismus (25), Bayern Tourismus (30-31)
Trykk: Schibsted Trykk
Distribusjon: Aftenposten
Annonser: signe.skovly@aftenposten.no

Vakker arkitektur, øde strender, store skogsområder og bølgende landskap. For ikke å snakke om alle innsjøene. Og ferieøya Rügen. Merkelig at dette området er så ukjent utenfor Tysklands grenser.

NETTSIDER

Hovedside: www.auf-nach-mv.de
 Schwerin: www.schwerin.de
 Golf: www.golfverband-mv.de
 Turistkontor: www.discover-mv.de
 Wismar: www.wismar.de
 Stralsund: www.stralsund.de
 Rügen: www.ruegen.de

Lange alleer, brolagte veier, bølgende åkre – det er sommer i Mecklenburg-Vorpommern.

En ukjent perle

Det mektige slottet i delstatshovedstaden Schwerin ligger idyllisk til ved en av de mange innsjøene i dette området.

Mecklenburg-Vorpommern har hele 170 mil med kystlinje til Østersjøen. Her ved Fischland-Darß-Zingst.

Innsjøer, kanaler, elver? Mecklenburg-Vorpommern er et eneste stort friluftparadis. Ikke minst egnet for å sykle.

Du tror det nesten ikke før du får se det: Denne enestående blandingen av vakker arkitektur, øde strender, store skogsområder og bølgende landskap. For ikke å snakke om alle innsjøene. Og øya Rügen. Merkelig at dette området er så ukjent utenfor Tysklands grenser.

Tenker man seg nøyere om er det kanskje ikke så merkelig likevel, for Mecklenburg-Vorpommern har hatt en både broket og interessant historie. Området var bebodd av slaviske stammer som ble beseiret og omvendt til kristendommen på 1100-tallet. Dette ble området innlemmet i Det tyskromerske rike. I middelalderen, med Hansastiden, rådet gyldne tider og særlig kystbyene oppnådde stor rikdom. Så kom svensketid, innlemmelse i Preussen og senere i Tyskland. Under 2. verdenskrig ble store deler av bebyggelsen i byene ødelagt. DDR-tiden skapte ingen stor fornyelse. Fremdeles er Mecklenburg-Vorpommern en av de delstatene i Tyskland med minst ressurser, men i løpet av de siste årene har det skjedd store, positive forandringer.

Interessant arkitektur

Mecklenburg-Vorpommern har mye å tilby, blant annet som et glimrende turistmål. Her er noen høydepunkter:

Inne i landet, omgitt av innsjøer, skog og landbruksland ligger delstatshovedstaden Schwerin. Som helhet en arkitektonisk perle. Hertugene av Mecklenburg holdt sete i Schwerin og regjerte nesten sammenhengende i 600 år, med sin storhetstid på 1500-tallet. Det resulterte i stor byggevirksomhet og er bakgrunnen til at Schwerin ofte blir kalt for Nordens Firenze.

Det store Schloss Scherlin ligger på en øy i Schweriner See. Slottet ble først bygget av slaverne, mens det slottet som står der i dag er bygget i nyrenessanse – riktignok med en blanding av forskjellige stilarter.

Byggearbeidene her ble startet i 1843 og slottet sto ferdig i 1857. Det gamle slottskapellet er imidlertid bevart og det er fra 1560. Slottet er i dag delvis åpent for publikum. Rolige omgivelser, for slottet er omgitt av en stor park, et populært sted for både turister og byens innbyggere. Egentlig to parker med en bro mellom, for Burgparken ligger på «fastlandet». Andre severdigheter i Schwerin er katedralen fra det 14. århundre med et 117 meter høyt tårn, Schelfstadt med de gamle bindingsverkhusene, markedsplassen og den historiske promenaden langs Zippendorf, med gamle villaer og en flott, lang strand.

Omgitt av innsjøer

Rundt byen er det vann så langt øyet kan se, det er stor båttrafikk både av passasjerbåter som går i rute på innsjøene og fritidsbåter som seilbåter, kajaker og kanoer. Innsjøene er omgitt av et mykt grønt landskap, og det er ikke langt mellom både

store og små attraksjoner. Gamle møller, små vertshus, slott og store herskapsbus – i Mecklenburg-Vorpommern er det til sammen flere hundre slott.

Mer slott: Litt sør for Schwerin ligger Ludwigslust og slottet som uriktig ble kalt for Mecklenburgs Versailles, uriktig fordi dette barokkslottet har få likheter med det franske. Men også dette er imponerende, bygget i murstein som er skjult av kalkstein. Rundt slottet er det en flott park i engelsk stil, som skapt for en spasertur. I parken er det 24 kunstige vannfall.

Det grønne nord

Mecklenburg-Vorpommern har et landskap som er som skapt for golfbaner, og delstaten har i løpet av kort tid fått hele 15 golfklubber. Her er både 9-hulls baner for begynnere og 18-hullsbaner for de mest avanserte. Golf & Country Club Fleensee har fire golfbaner innenfor sitt område, og kan skilte med den lengste «driving rangen» i Nord-Europa.

Over hele delstaten er det et stort nett med sykkelveier, og fordi landskapet er relativt flatt er dette et område som passer for alle aldersgrupper, også familier. Det er utarbeidet et eget program, «Bett & Bike», som dekker 60 turer rundt om i delstaten. Ja, en av dem begynner faktisk i København. Det går også sykkelruter langs østersjøkysten, til Rostock, Stralsund, Rügen, Usedom og det området som er litt mer kupert og som ligger sør for byen Teterow, kalt «Mecklenburgische Schweiz». Det er et kallenavn som ikke bør tas for bokstavelig. Sykkelturismen er godt organisert, du vet alltid hvor du er, og hvor langt det er til neste kro eller overnattingssted. Du kan bruke egen sykkel eller leie. Sykling er så populært her i Mecklenburg-Vorpommern at mange av togene i dette området har egne sykkelvogner. Det er kombinasjonsmulighetene med sykkel, fotturer, kanoturer, båtutleie, riding og fiskemuligheter samt de mange naturreservatene som gjør dette området til intet mindre enn et eldorado for naturelskere.

Østerjøbyene

Wismar, murgotikkens by, er også en gammel, men levende hansaby. Allerede på lang avstand hilser de gamle historiske kirkene St. Georgen, St. Nikolai og tårnet på St. Marien de besøkende fra både hav og landsiden velkommen. De restaurerte gotiske mursteinsbygningene, den romantiske stemningen ved havnen, kafeene og restaurantene gir byen en egenartet stemning.

Vandrer man langs havnen kan man lett tenke seg den tiden da havnen var full av skip som lastet og losset:
Vin fra

Spania, Italia og Frankrike, pelsverk og tre fra Russland, skinn fra Norge, duker, silke, ull, men først og fremst fisk, krydder, malt og salt. Også i dag har byen en maritim profil, men ny teknologi har fått en stadig større betydning.

Rostock er for oss kjent som en gammel hansaby. Dette er den største byen i Mecklenburg-Vorpommern. Også i dag er det mange ting som minner oss om byens betydning gjennom mange hundre år: store kirker og staslige hus reist for byens borgere. Takket være sin gode økonomi opprettet byen allerede i 1419 sitt første universitet. Etter hansatiden var det, med store branner og dårlig økonomiske forhold en nedgangstid, men på 1700- og 1800-tallet fikk byen et nytt oppsving, hovedsakelig på grunn av skipsfarten. Med sine neste 400 seilskip hadde Rostock den største handelsflåten ved østersjøkysten. Warnemünde ble en del av byen allerede på 1300-tallet. Dette er av landets viktigste badebyer, med en lang og herlig sandstrand, bratte klipper, velstelte hus og trivelige kroer. Warnemünde er regnet som et av verdens beste farvann for seiling. Nå krysser byen fingrene: De er en av søkerne for OL-regattaene i 2012.

Stralsund er en av de mest interessante hansabyene på kysten her, med over 800 vernede bygninger i det gamle byområdet. Rathaus er kanskje det mest særpregede, med sine små tårn, men hvor du enn snur deg ser du bemerkelsesverdige eksempler på arkitektur fra forskjellige epoker. Stralsund er omgitt av vann på alle sider – av selve Stralsundbukten, og av innsjøer som er dannet av tidligere vollgraver. Dette er en by som skal oppleves til fots.

Den store ferieøya

Rett utenfor Stralsund, med broforbindelse, ligger Tysklands største øy, Rügen. En vakker øy med et variert landskap: klipper, lange sandstrender langs kysten, men også med skog – eik og bøk – og myr. Men igjen – strendene.

Rügen har lange tradisjoner som turistmål. Det var her, til øyas fasjonable sommerhoteller, kjente personer som Einstein, Bismarck og Thomas Mann reiste når de skulle feriere. Under 2. verdenskrig og DDR-tiden hadde øya et helt annet klientell, men i dag er øya igjen blitt et av de mest populære reisemålene på østersjøkysten, nå for folk flest. Likevel er turismen regulert, for store deler av øya er naturreservat.

En smalsporet jernbane, «Rasender Roland» – Raske Roland – er ikke så raskt, men et gammelt damp tog som i seg selv er en attraksjon. Vakker reise gjennom øyas indre landskap fra Putbus til badestedet Göhren.

– Strender, sier noen, og sverger til Rügen.
– Bøskogene, sier andre og sverger til samme øya.

Enkel og vakker: Den åttekantede Vittekirken på Rügen.

Innhøsting av druer som brukes til rødvin. Tysk hvitvin er kjent over hele verden. Nå er også tysk rødvin på full fart inn på det internasjonale markedet.

Vinproduksjonen er for en stor del mekanisert, men mange vinbønder utfører fremdeles enkelte arbeidsoperasjoner slik de har vært gjort i mange hundre år.

Tysk rødvin verd ET BEKJENTSKAP

I Norge forbinder vi ofte tysk vin med hvitvin og musserende vin, men nå blir tysk rødvin stadig mer populær, også her hjemme.

Men tysk rødvin er i framgang. Tyske vinbønder ikke har dyrket mer av denne type druer enn at produksjonen stort sett har gått til hjemmemarkedet, men i løpet av de senere årene er arealet betydelig utvidet. Ja, rødvinsdruene Spätburgunder og Dornfelder er de tredje og fjerde mest utbredte drueslagene i Tyskland i dag. Det eksporteres nå en rekke gode, tyske rødviner – også til Norge. Her er en liten innføring i de mest populære druetypepene:

Spätburgunder

En ganske sensibel drue når det gjelder klima og jordsmonn. Den trenger varme, men vil ikke ha intens hete, og den trives

særlig godt i jord med mye kalk. Som navnet indikerer modnes den sent (spät). Druen ble sannsynligvis kultivert så tidlig som på 400-tallet, men den første dokumentasjon er fra 1400-tallet. Dette er den samme druen som Pinet Noir i Frankrike. Den gir elegante viner med en distinkt bouquet og med en anelse mandel og bjørnebær.

Dornfelder

Dette er en ganske ny sort som ser ut til å ha en stor framtid. Druen modner tidlig, og produserer en vin som er dypere i fargen enn mange andre tyske rødviner. Derfor ble den tidligere brukt i blandingsviner, nettopp for å få en mer tiltalende farge. I dag blir den verdsatt slik den er, en kompleks vin med et behagelig nivå tannin. Mye av denne vinen blir lagret på eikefat og oppnår høye priser.

I 1979 ble det dyrket 124 hektar med Dornfelder i Tyskland, i dag er arealet på rundt 3000 hektar. Det gjør Dornfelder til den tredje største vindruen i Tyskland. Den dyrkes særlig i Pfalz og Rheinhessen.

Lemberger

Offisielt klassifisert som «Blauer Limberger» går denne røde druen også under navnet «Blaufränkisch». Den har tidligere vært dyrket i Østerrike og Ungarn. I Tyskland var ble den utbredt i kongeriket Württemberg. Det ble sagt at Lemberger var favorittvinen til både Napoleon og Bismarck.

Druen blir stadig mer populær, hovedsakelig i Württemberg hvor den nå utgjør 10 % av samlet vindru-

eareal. Den trives i et varmt klima, godt beskyttet mot vind, ikke minst fordi den modnes sent. En fruktig, kraftig vin, ofte med en sterk rødfarge. Bougueten kan variere fra nøytral til kraftig, med innslag av bjørnebær, kirsebær, plommer, banan og sjokolade.

Schwarzriesling

Navnet betyr «svart Riesling», men har ingen ting med Riesling å gjøre. Det er mer en tidlig modnet mutasjon av Spätburgunder. Vinene får en dyp rød farge, men er ikke så kompleks som Spätburgunderen. Den blir ofte nevnt som Müllerrebe, og i Frankrike er den kjent som Pinot Meunier. Den dyrkes hovedsakelig i Württemberg.

Domina

En lovende og relativt ny rødvinsdrue, en krysning mellom Portugieser og Spätburgunder dyrket fram ved Vininstituttet i Siebeldingen i Pfalz. Domina modner senere en Portugieser, men tidligere enn Spätburgunder.

Domina har slått an blant tyske vinbønder, blant annet fordi den ikke er så kresen når det gjelder jordsmonn. Det dyrkes nå rundt 300 hektar av denne druen, hovedsakelig i Franken. Den er ikke så elegant som Spätburgunderen, men har en behagelig smak og en dyp, fin farge.

Portugieser

Dette er en meget gammel sort og har muligens sin opprinnelse ved Donaus bredder. Den har altså ingen ting med Portugal å gjøre.

Druen modnes tidlig, og gir en lett, mild og behagelig vin. Det er området rundt Pfalz som dyrker mest av denne druen, men den er populær også i Rheinhessen, og er den nest viktigste druen i Ahr.

Trollinger

En gammel rød variant som opprinnelig kommer fra Tirol der den er kjent som Schiava (Italia) og Vernatsch (Østerrike).

Druen modner sent og gir en elegant, fruktig og lett vin. En gang ble denne druen dyrket over hele Tyskland, mest for fruktfatet, men i dag dyrkes den som vindru, utelukkende i Württemberg.

Se nettsiden: www.deutscheweine.de

En viktig avgjørelse: Kjellermesteren avgjør når vinen har nådd det stadiet da den skal tappes over på flasker.

Norske møbler på tysk messe: Her vises det hvordan setet tres på en tradisjonell, norsk jærstol.

Norske møbelbedrifter tilbake på plass

Med god drahjelp av sterk økonomisk framgang i Tyskland det siste året har norske møbelprodusenter slått alle rekorder innen eksport og er sterkere tilbake på verdens viktigste møbelmesse enn på 10 år.

Norske bedrifter har fordeler av den tyske oppturen. Tyskland registrerte i fjor en vekst på 2,5 prosent, den sterkeste siden 2000. Samtidig ble budsjettunderskuddet redusert til 2 prosent av BNP.

Den positive holdningen gjenspeiles i en 5,3 prosent økning i investeringer i det tyske næringslivet, men enda viktigere er det at det tyske privatkonsumet økte. Tyskland hadde i fjor en

konsumvekst på 2 prosent og dette er noe blant annet den norske møbelbransjen har merket meget godt.

Norsk møbeleksport passerte i fjor grensen på tre milliarder kroner. Dette er en økning på 15 prosent fra 2005 som for øvrig er rekord for norsk møbelindustri. På verdens største møbelmesse Imm Cologne i midten av januar var norske bedrifter sterkere tilbake enn på 10 år.

På fjorårets møbelmesse i Köln var det kun 2 norske hovedutstillere og 6 deltagere på fellesstanden. I år har dette økt til hele 7 med egne stander og 8 bedrifter på fellesstanden som arrangeres av inside norway, forteller Jørgen Fodstad i Norsk-Tysk Handelskammer.

Messen er verdens største og viktigste handelsplattform for møbelindustrien hvert år. Norsk-tysk Handelskammer er offisiell

representant for messen i Norge og jobber aktivt med å opplyse om viktigheten av å være synlige i markedet, særlig på en slik arena som dette. Det er morsomt å se at norske bedrifter lykkes på eksportmarkedet og at forståelsen for at messedeltagelse er en meget viktig del av særlig tysk, men også europeisk forretningskultur. Det er en klar tendens til en mer langsiktig tenkning enn tidligere. På bakgrunn av denne satsningen ser vi også sterk økning i henvendelser fra bedrifter som ønsker veiledning innen profesjonell messedeltagelse. Et område som skiller seg dramatisk fra de messene vi kjenner i det norske markedet.

Vi gleder oss til å se mer norsk design i god konkurranse blant verdens ledende møbelbedrifter i Köln, avslutter Jørgen Fodstad.

Vi knytter Norge til verden flere ganger daglig.

Forbindelser til mer enn 400 destinasjoner.

Og ikke minst til hele Tyskland.

Alt for dette ene øyeblikket.

Nyhet! Fra 24. mars starter vi opp Busan/Pusan, vår andre destinasjon i Sør-Korea.

Se for øvrig våre kampanjepriser til hele verden.

For mer informasjon se www.lufthansa.com eller kontakt ditt reisebyrå.

There's no better way to fly.

Lufthansa
A STAR ALLIANCE MEMBER

E.ON holder til i Essen i Tyskland.

NORSK GASS: Stor på det tyske markedet

Lengden av Ruhrgas' rørledningssystem er den samme som lengden av Tysklands motorveier!

Det tyske energiselskapet E.ON Ruhrgas har utviklet en bevisst markedsstrategi for bruk av gass på det tyske markedet. Det inkluderer støtte til alle kunder og partnere, og man oppmuntrer til energisparende miljø og gunstig bruk av gass i hjem, handel og industri.

Det viktigste kundesegmentet i Tyskland er hjemmemarkedet hvor

gass brukes til oppvarming og varmtvann. Rundt 45 % av alle tyske hjem benytter i dag gass til oppvarming. I nybygg ønsker 75 % av eierne muligheter for oppvarming med gass. Dette er en økende trend.

Leveranser tilpasset sesongene

E.ON Ruhrgas kunder består av regionale og lokale distributører, store industribedrifter og kraftstasjoner. 23 % av salget går til eksport til naboland. Ruhrgas forsyner sine tyske kunder via et distribusjonssystem med en lengde på hele 11 273 km. Systemet

innbefatter 26 kompressorstasjoner og 12 underjordiske lagre. Lengden av rørledningssystemet er omtrent den samme som lengden av Tysklands motorveier.

Ruhrgas forsyner sine kunder med gass tilpasset deres ønsker, det vil si at det tar høyde for behov i forhold til sesongene.

Fra Ekofisk til Troll

Norsk gass har hatt en stor framgang på det tyske markedet. Det begynte i 1973 med Ekofiskavtalen. De første leveransene startet i 1977. Utviklingen var så fordelaktig at det ble tegnet nye kontrakter. Leveran-

sene økte. I begynnelsen av 1980-årene ble Ruhrgas og de norske produsentene enige om levering av gass fra Statfjord, Heimdal og Gullfaks-feltene.

En milepæl ble rundet ved Trollavtalen i 1986, med leveranser som startet i oktober 1993. Disse avtalene satte nye rekorder i forhold til framtidige leveranser, også etter 2020.

Total produksjon var 200 milliarder m³ pr. år, hvorav Tyskland mottok rundt 8 milliarder m³. Dette var den største kommersielle kontrakten i Norgeshistorien.

Mesteparten av den gassen

Norge leverer til Tyskland er i dag, og vil i kommende år være, basert på Trollavtalen. Ruhrgas har øket volumet flere ganger og utvidet avtaletiden til 2029.

Norsk gass via 3 offshore rørledninger

Infrastrukturen innen transport av gassen har utviklet seg samtidig med de økende leveranser fra Norge. I dag er Tyskland knyttet til de norske gassfeltene via tre store «sub-sea»-rørledninger: Norpipe og Europipe I, begge til Emden, og Europipe II, som ble ferdigstilt i 1999 og ilandføres i Dornum på Tysklands Nordsjøkyst. Ruhrgas mottar nå mesteparten av de norske gassleveransene via Europipe II.

Langtidskontrakter mest aktuelt

Historien om norske gassleveranser til Tyskland viser viktigheten av langtidsavtaler for denne type industri. Langtidskontrakter tillater at risikoen fordeles mellom produsenter og importører på en avbalansert måte og på linje med markedets behov.

For den kapitalkrevende utviklingen av nye gassreserver og etableringen av fordelingssystemer til brukerlandene er det nødvendig at importørene binder seg til store gassleveranser. Disse er basert på såkalte «take-or-pay»-klausuler.

På den annen side må gassimporterende land, som Tyskland, kunne stole på et begrenset antall leverandører, og på sterke bånd.

Sikkerhet for leveranser

Tyskland importerer rundt 80 % av den gassen de trenger, et forhold som i framtiden vil øke ytterligere. Langtidskontrakter skaper sikkerhet for leveranser for de importerende landene. I tillegg vil man kunne garantere konkurransedyktige priser ved å sikre gassimportprisen i forhold til det nivået hovedkonkurrenten, olje, ligger.

Tyskland har vitale interesser i langtidsleveranser av norsk gass. Det er blitt en hjørnestein i Tysklands energiforsyninger. Samarbeid over lang tid med tyske partnere har vært effektivt og suksessrikt for de norske produsentene. E.ON Ruhrgas ønsker å fortsette dette samarbeidet i framtiden.

Støtter utvekslingen

En viktig oppgave for energisektoren ligger i å bygge opp langsiktig samarbeid med de landene vi kjøper energiråstoffene fra og kontinuerlig gi dem nye impulser, skrev E.ON-sjefen Wulf Bernotat i en artikkel angående firmaets samfunnsmessige ansvar. I denne ånden støtter stipendprogrammene til E.ON Ruhrgas akademisk og kulturell utveksling mellom Tyskland og Norge. Programmene ble utviklet i samarbeid med Norsk Forskningsråd og «Stifterverband für die deutsche Wirtschaft».

Helt siden 1984 har programmene, med en kostnad på mer enn 9 mill. euro, gjort det mulig for ca. 1300 stipendiater fra begge land å gjennomføre studie- eller forskningsopphold og kunne delta på tallrike fagkonferanser og seminarer. For tiden kan studenter og forskere fra studieretningene for jus, politikk og økonomiske fag søke om støtte fra stipendieprogrammet til E.ON-Ruhrgas.

www.eon-ruhrgas.com
www.stifterverband.org
www.forskningsradet.no

BERLIN - EN BY FOR ALLE

Supermoderne! Berlin er også en by for alle dem som vil studere moderne arkitektur. Området rundt Alexanderplatz er ikke minst tilholdssted for de yngre generasjoner.

Berlin er en by som har noe å tilby alle. Det skyldes at dagens Berlin – på godt og vondt – gjen-speiler landets historie. Byen har vært utsatt for noen av de største ødeleggelsene en by har gjennomgått i nyere tid.

Den har vært hovedstad for de prøysiske konger og de tyske keiserne, men også for Hitler og hans naziregime. Den har vært delt av en mur og vært både hovedstad i DDR (øst) og en uavhengig øy (vest).

Slikt setter spor. Men nettopp ødeleggelsene under andre verdenskrig og sårene etter muren som delte byen, gjør byen så spesiell. Den er både en pulserende metropol og et av Europas viktigste historiske steder – hovedstad, museum og kultursentrum på samme tid.

Museumsøya

Et av de vakreste anleggene er utvilsomt Museumsinsel – museumsøya midt i byen. Her finner vi det berømte Pergamonmuseet for antikk kunst, som blant annet inneholder Pergamon-alteret, en

rekonstruksjon av Babylons porter, samt en avdeling for islamsk kunst. I det nyrenoverte Bodemuseum finner man byens samling av antikke skulpturer, samt en stor utstilling av bysantinsk kunst. Altes Museum har en samling av gresk kunst. Her finner du også det egyptiske museet. Sistnevnte skal etter planen trekke inn i Neues Museum, når dette er ferdig renoverert i 2009.

Øya avrundes av Alte Nationalgalerie og det planlagte James Simon-Galerie. Sistnevnte skal fungere som inngangsport til hele området når det står ferdig i 2015. Da vil man blant annet ha forbundet alle renoverte museene med en gigantisk underjordisk gang, noe som åpner helt nye muligheter for opplevelser av de omfangsrrike samlingene.

Det finnes også mange andre spennende museer i Berlin, og ikke uventet

er mange av dem dedikert til landets historie. I denne sammenheng kan blant annet det jødiske museet, Holocaust-minnesmerket med tilhørende museum rett ved Brandenburger Tor og Deutsches Museum være vel verdt et besøk.

Opera x 3

Berlin unner seg å opprettholde tre forskjellige operahus. Dette er et resultat av sammenslåingen av Vest- og Øst-Berlin og blir ofte kritisert som for dyrt, men inntil videre kan man se verdensberømt og banebrytende operakunst i Deutsche Oper, Komische Oper og i Staatsoper.

Mens førstnevnte og sistnevnte ofte holder seg til de kjente stykkene, er Komische Oper kjent for både provoserende nye iscenesettelser samt nye og

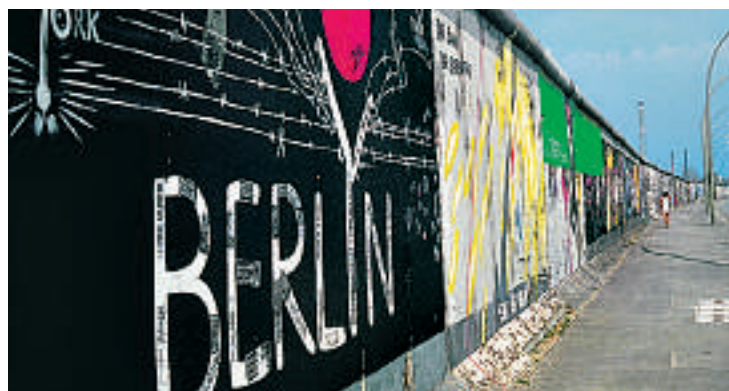
ukjente stykker. I tillegg til dette kommer flere symfoniorkestre, hvorav det fremste fremdeles er Berliner Philharmoniker, Herbert von Karajans legendariske orkester. De er imidlertid fremdels ytterst vitale, og med sin sjefsdirigent Simon Rattle holder de konserter i sitt særpregede orkesterhus like i nærheten av Potsdamer Platz. Berlin skiller seg dessuten fra mange andre europeiske storbyer ved at det verken er vanskelig, eller spesielt dyrt, å skaffe seg billetter til forestillingene – og dette gjelder alle gener.

Jazz- og klubbkultur

Berlin er en by med mange jazzklubber. Særlig kan man nevne Kulturfabrik Schlot, og B-flat, begge med sentral beliggenhet i bydelen Mitte, og A-Trane i den vestlige bydelen Charlottenburg.

Kurfürstendamm. Elegante moteforretninger, men også et sted man kan sette seg ned for for en forfriskning og se og bli sett.

En siste rest av den gamle Muren. Tidligere skammens mur, men nå har kunstnere tatt hånd om den, muren er blitt verdens lengste kunstgalleri.

NETTSIDER:

Byens egen nettside.
www.berlin.de

Museumsøya.
www.museumsinsel.de

De tre operahusene.
www.oper-in-berlin.de

Berliner Philharmoniker:
www.berliner-philharmoniker.de

JAZZKLUBBENE:

www.kunstfabrik-schlot.de
www.a-trane.de
www.b-flat-berlin.de

Maria am Ostbahnhof
www.clubmaria.de

**EN NETTSIDE FOR OG AV
NORSKE BERLIN-FANS:**
www.berlinberlin.no

Alle tre steder har konserter flere ganger i uken, og byr på noe av det beste av tysk og internasjonal jazz til konkurransedyktige priser.

I tillegg kommer et vitalt clubbingmiljø, og da kan man særlig fremheve klubben *Maria am Ostbahnhof*, som med sine mange gode DJs i mange år har trukket til seg et stort danseglad publikum.

Den grønne byen

Det er kanskje mindre kjent at Berlin også er en meget grønn by. Midt i byen, på promenaden som binder øst og vest sammen, ligger Tiergarten, en park på hele 2100 mål – godt egnet for både spaserturer eller en god joggetur langs de mange elver og kanaler.

Parken er også et godt utgangs-

punkt for å komme til noen av byens mest monumentale bygg: På østsiden finner vi Brandenburger Tor, nordøst ligger riksdagsbygningen og kanslerkontoret. Rett nord ligger Berlins nye hovedjernbanestasjon, et enormt byggverk hvor det daglig stopper 1110 tog. Innen 2010 vil stasjonen ha 19 millioner passasjerer i året – og da regner man kun fjertrafikken.

Midt i Tiergarten finner man også den berømte Seierssøylen, som er et fantastisk utsiktspunkt – hvis man orker å gå alle trappene opp til toppen. Fortsetter man videre vestover kommer man til slutt til sentrum av Vest-Berlin. Her er det roligere nå enn før byen ble gjenforent, men rundt *Bahnhof Zoo* finner man fremdeles mye som det er verdt å oppleve. Ikke

minst er Kaiser-Wilhelm Gedächtniskirche et rystende minne om krigens ødeleggelser. Man har latt den utbombede silhuetten av kirketårnet stå, men bygget et nytt kirkebygg ved siden av.

Shopping

Berlin er et eldorado for shoppere, og da særlig for folk som er interessert i brukte klenodier. Alt fra gamle Sovjeteffekter via 60- og 70-talls respatexmøbler til mengder av vinylplater. Gå særlig til Bergmannstrasse i bydelen Kreuzberg, men også i bydelen Prenzlauer Berg kan du finne mange av disse. Det er også mange steder å kjøpe designerklær og møbler, se særlig etter hva du finner i bakgårdene, f.eks. i strøket rundt U-bahnstasjonen .

Alle de store merkevarekjedene er representert her, og i år feirer det kjente varemagasinet KaDeWe sitt 100-årsjubileum.

Berlin trekker ikke bare til seg store mengder turister, men også folk som vil bo her over lengre tid. Særlig er byen populær blant unge mennesker fra hele Europa både for språkkurs, studier, kultur- og konserthappenings og rett og slett festing. På bakgrunn av lave bo- og levekostnader, og sentral europeisk plassering trekker byen til seg kunstnere fra mange land.

Nattlivet i Berlin har vært sangnomsust senest siden 1920-tallet. Et av de mest fremtredene trekkene er at det ikke er noen regulert åpningstid. Dette medfører at det alltid er et hyggelig sted å få seg en forfriskning.

Det finnes et utall av barer og nattklubber, særlig anbefales utelivet i Prenzlauer Berg, Kreuzberg eller langs Oranienburger Strasse i Mitte. Sistnevnte er nok det strøket med flest turister, men her finner du også byens restaurerte synagoge og det kjente *Tacheles* – et stort okkupert hus med konserter, kino og flere barer. Ellers er det mange spisesteder og koselige kafeer ved Alexanderplatz. Det anbefales særlig å ta en matbit i restauranten i fjernsynstårnet. Høyt hevet over byen, med en uslåelig panoramautsikt er den meget populære.

Det gjelder, som i alle andre storbyer, å lete selv. Gå litt utenfor de vanlige turistmålene, det er da man oppdager byens mangfoldighet. I Berlin er det virkelig verdt det!

HUMBOLDT-UNIVERSITETET

– Alle moderne universiteters mor

På denne plassen foran Humboldt-universitetet ble det i 1933 brent bøker skrevet av jøder og andre som Hitler-regimet ikke likte.

Humboldt-universitetet i Berlin er kjent som «alle moderne universiteters mor». Det ble grunnlagt på ideen om enhet mellom forskning og læring – en tanke som også ble grunnleggende for Universitetet i Oslo.

Humboldt-universitetet i Berlin ble grunnlagt i 1810 og er jevn gammelt med Universitetet i Oslo (1811). Begge universitetene ble tuftet på den humboldtske idé om at forskning og læring hører sammen og at studentene skal preges av et humanistisk dannelsesideal, skriver Lars Hoff i Uniforum.

Den H-formede hovedbygningen ligger i paradegaten Unter den Linden i Berlin-Mitte og var opprinnelig prins Henrik av Prøyssens slott. Bygningen stod ferdig i 1766, mens de to bakre fløyene først ble bygd i årene 1913–20. På hver sin side av inngangsporten troner brødrene Wilhelm og Alexander von Humboldt på sokkel. Wilhelm var statsmannen og språkforskeren som grunnla Berlins første universitet, som fikk det latinske navnet Alma Mater Berolinensis. Alma mater betyr «nærende mor» og har fra gammel tid vært en betegnelse for universitetet. Universitetet i Berlin ble en banebryter for tallrike nye naturvitenskapelige disipliner, ikke minst takket være naturvitenskapsmannen Alexander von Humboldt. 29 nobelprisvinnere har hatt sitt tilhold der, blant andre fysikerne Albert Einstein og Max Planck.

Omskiftelig historie fra 1933

Siden 1933 har Humboldt-universitetet opplevd både nazistyre med bokbål og utrenskninger av jøder og opposisjonelle, krig, 40 nye år med diktatur – og tysk gjenforening. Hovedbygningen ble svært ødelagt under krigen, men er nå gjenoppbygd i sin opprinnelige, senbarokke stil. Dagens navn fikk universitetet først i 1949 i det nyopprettede DDR.

Gjenforeningen i 1990 var begynnelsen på en ny tid med omveltninger. En stor andel av de vitenskapelige ansatte, anslagsvis 3000, ble pensjonert eller måtte slutte, mange fordi de var for tett knyttet til det gamle regimet. De ble erstattet med nye folk. Antall studenter er nesten blitt fordoblet siden 1992/93, og med dagens ca. 39 000 studenter er dette et av Tysklands største universiteter.

Institutt på historisk grunn

Nord-Europa-instituttet på Humboldt er det største innenfor skandinavistikk i Tyskland – med om lag 30 ansatte og 600 studenter. Fem lektorer underviser i de fem nordiske språkene på heltid.

– Vi er det eneste instituttet for skandinavistikk i Tyskland som også beskjeftiger oss med politikk og historie, i tillegg til de fem nordiske lands språk og litteratur, sier Bernd Henningsen. Foruten Norden dekker vi også Grønland, Nordvest-Russland og Østersjø-regionen. Etter mitt syn er dette grunnen til vår suksess, sier Henningsen.

Henningsen er født og oppvokst i Flensburg, nær grensen til Danmark, har danske aner på morsiden, snakker flytende dansk og er hedret med fortjenesteordener i alle de tre skandinaviske landene for sitt arbeid. Han har vært en sentral person i forbindelse med vandretustillingen «Ikke bare laks og pølser. Norsk-tyske forbindelser gjennom hundre år» i anledning Norges 100-årsmerking i fjor. Den kom til Berlin i oktober 2006.

Henrik Steffens-professoratet

Filosofen Helge Høibraaten fra NTNU i Trondheim overtok som Henrik Steffens-professor ved instituttet høsten 2004. Han etterfulgte historikeren Einhart Lorenz (1999–2000) og kunsthistorikeren Jan Brockmann (2000–04). Det var den norske regjeringen som på slutten av 90-tallet tok initiativet til å opp-

rette gjesteprofessoratet som et ledd i sin nye Tysklandsstrategi. Det har en foreløpig tidsramme på ti år, blir administrert av Det humanistiske fakultet på UiO og er betalt av den norske stat.

Henrik Steffens var naturfilosof og en ledende intellektuell i sin samtid og tilhørte den tyske romantiske bevegelse. Han ble født i Stavanger i 1773, utdannet seg ved universitetet i København og var professor på Friedrich-Wilhelm-Universität (som universitetet i Berlin het 1828–1949) fra 1831 til sin død i 1845. En kort periode var han også rektor.

– Henrik Steffens er den viktigste felles intellektuelle skikkelsen som knytter sammen Norge, Danmark og Tyskland. Han er den eneste berømte nordmannen som er gravlagt i Berlin. Det var en selvfølge at et norsk gjesteprofessorat måtte oppkalles etter ham, sier Henningsen.

I Ibsen-årets tegn

Ibsen var et stort tema for Høibraaten i undervisningsåret 2006.

– Ibsen og Tyskland er et stort tema. Han bodde over 20 år der, i Dresden og München, han forfattet svært mange av sine mest kjente skuespill der, og hans innflytelse i hovedstaden Berlin var fra 1880-årene enorm, minner Høibraaten oss om.

– Gjesteprofessoratet har en viktig funksjon. Jeg merker at det svarer til et behov i Tyskland. Men det er ingen lett stilling å besette, fordi den krever at man både behersker tysk språk og er lommekjent med tyske forhold, sier Høibraaten. Han er den første norskfødte i stillingen og har mange års studie- og forskningsopphold ved tyske universiteter bak seg.

Hver tirsdag arrangerer Høibraaten de såkalte «Henrik Steffens-forelesningene». Da kommer norske forskere eller offentlige personer, men også tyskere som vet noe om Norge, for å forelese. Disse forelesningene er åpne for allmennheten og foregår enten på norsk eller tysk.

BOOMTOWN HAMBURG: Norges inngangsport til Sentral-Europa

Like bak den store innsjøen Binnenalster ligger det mektige rådhuset som i over hundre år har vært sete til Fylkestinget og Senatet. Til venstre Nikolaikirken som ble ødelagt under annen verdenskrig. Kun det svarte kirketårnet står igjen som et minnesmerke.

Hamburgs nyeste konsumtempel «Europa-passasjen». Ingen annen europeisk metropol kan tilby så mange eksklusive merker på et så lite område, noe som gjør Hamburg til en magnet for luksusshoppere fra hele verden.

Målt ut ifra antall norske etableringer er Hamburg den viktigste tyske byen for oss, sier Morten Paulsen, den nye norske generalkonsulen i Hamburg.

Etter den høytidelige åpningen av generalkonsulatet 18. oktober i fjor med kronprinsesse Mette-Marit i spissen, er det her i det topp moderne «Norgeshuset» midt i Hamburg alle trådene i norsk næringspolitikk i Tyskland samles. Her holder både Innovasjon Norge til samt Eksportutvalget for fisk og reiselivskontoret – nyttiggjøring av synergieffekter.

Ingen annen by i Tyskland er så egnet som norsk bindeledd til Sentral-Europa som Hamburg. Byen regnes som en av de mest dynamiske europeiske handels-sentrene. Handel og moderne servicenæring innen logistikk- og mediesektoren samt innovativ industriproduksjon setter sitt preg på næringslivet.

Hansabyen er Atlanterhavets østligste havn, den vestligste i Øst-Europa og Kinas innfallsport til Europa. Havnen, som er den nest største i Europa, øker i omsetning med over 15 prosent årlig. 24.000 skip loss 8,1 millioner containere per år. Over 120.000 bedrifter sørger for størst vekst i sysselsetting og antall gründere i hele Tyskland. Byen er på verdensbasis den andre største handelsplass for kaffe, tredjestørste senter for luftfartsindustri og andre største by etter New York når det gjelder konsulater. I tillegg er byen sete for den Internasjonale Havrettsdomstolen. Hamburg blir betegnet som en klar vinner innen globalisering.

Havnebyen – Europas største byutviklingsprosjekt

Hanseatene, som inntil nå har vært kjent for å være tilbakeholdne, åpner inngangsporten til verden enda mer: «Havnebyen», det største byutviklingsprosjektet i Europa, utvider bykjernen med 40 prosent. 800 meter syd for rådhuset vil det innen 2020 bli bygget 5.500 leiligheter og skapt 40.000 arbeidsplasser. En investering på fem milliarder euro.

Byggingen av «Elbphilharmonie» er kjent verden rundt som et spektakulært kulturprosjekt: 40 meter høyt over vannet, på et tidligere lagerbygg for kakao, vil byggearbeiderne i april begynne sitt arbeid på det futuristiske konserthuset. 240 millioner euro vil filharmonien samt det tilknyttete hotellet koste.

Flere turister

Stadig flere turister oppdager Hamburg og det har ført til overnattingsrekorder. August 2006 var den beste overnattingsmåneden i byens historie med hele 730.000 gjester. I tillegg stiger tallene på utenlandske gjester, for det meste briter og amerikanere. Hamburg opplever også en boom når det gjelder mål for luksus-cruiseskip. I tillegg til de 50 museene, 31 teatrene og ti kabareter kan Hamburg lokke med attraktive musikaler, som er blitt en stor turistmagnet. Fire millioner besøkere så musikalen «Løvenes Konge», over to millioner ABBA-musikalen «Mamma Mia» og en million «Dirty Dancing». På rangering over musikalbyer ligger Hamburg på tredje plass etter New York og London. Og musikaltilbudene vil bare øke fremover. Av de 5,3 milliardene euro byen omsetter for fra turistnæringen, stammer 400 millioner euro fra musikalindustrien.

Europas rikeste metropol, en magnet for luksusshoppere

Hamburg kan også tilby gode shoppingmuligheter. Ingen annen europeisk metropol kan tilby så mange eksklusive merker på et så lite område, noe som gjør Hamburg til en magnet for luksusshoppere fra hele verden. Med en gjennomsnittlig inntekt per innbygger på 27.000 euro og den høyeste andel av millionærer i Tyskland – hvorav 10 av 10.000 innbyggere er meget velstående – er Elbebyen den rikeste metropol i verden. Utallige eksklusive merker er representert i såkalte «Flagshipstores», og rett før jul åpnet et nytt konsumtempel, Europapassasjen, med 110 butikker, 160 meter langt, med et dristig tak laget av bølget glass, med nydelig utsikt ut mot innsjøen Alster. Neste kjøpesenter, Opernhof, er allerede klar til bygging.

Ballin-byen – enestående opphav til emigrasjon til Amerika

En ny attraksjon, Ballin-byen, vil tiltrekke mange turister til Hamburg. For fem millioner europeiske emigranter var Hamburg mellom 1850 og 1939 porten til Amerika. Albert Ballin, generaldirektør for Hamburg-Amerika-Line, bygde en hel by, sove- og boplasser, spisehaller, bad, kirke, synagoger og sykehus for de mange tusen menneskene fra hele Europa som strømmet til Hamburg og som i dag ventet på skipenes avgang.

Denne Ballin-byen blir rekonstruert, spesielt til glede for dem som skal lære mer om sine forfedre. Ifølge bevarte skipslister utvandret fem millioner mennesker via Hamburg, derav tusener av norske emigranter. På den amerikanske nasjonaldagen, 4. juli 2007, står den ferdig rekonstruerte Ballin-byen igjen klar for å ta imot turister, og dette feires med en høytidelig åpning.

60 norske bedrifter er allerede etablert i Hamburg

Med samlingen av diplomati, Innovasjon Norge og turistnæring i Hamburg tar norsk utenrikspolitikk hensyn til den voksende betydning Hamburg har i Nord-Europa. Det var her i Hamburg Norge opprettet sitt første konsulat i 1906 for å ta vare på norske interesser for handelsflåten i den gangens viktigste havnebyen i verden. Omkring 2.500 nordmenn bor i Hamburg og godt og vel 60 norske bedrifter har sitt hovedkvarter her, og med Den Norske Klubb og Peer Gynt klubben sitter de to viktigste norsk-tyske nettverkene i Hamburg.

Økonomien mellom Norge og Tyskland har økende betydning. «Handelen med olje, gass og aluminium går for det meste av seg selv», sier generalkonsul Paulsen, «de største utfordringene for fremtiden består i å bringe nye norske produkter ut på det tyske markedet. Til gjengjeld må vi finne passende partnere, fremfor alt innovative små bedrifter.»

Borgermester Ole von Beust ble honoret for sin politikk av Financial Times, byen ble utnevnt til «European City of the Future».

– Vårt forsøk på å plassere Hamburg som internasjonal handelsmetropol og som en attraktiv investeringsby, blir belønnet, sier von Beust. Vi arbeider derfor videre med å forbedre det økonomisk-vennlige klimaet i Hamburg.

BEGIVENHETSKALEN

NOEN HØYDEPUNKTER: TYSKLAND ER ET STORT LAND MED MANGE TILBUD FOR ENHVER SMAK.

MARS

7.-11.3: **ITB Berlin.** Verdens største turistmesse åpen både for bransjen og for publikum. www.itb-berlin.de

9.-25.3: «**Starkbierzeit**» i Nocherberg, Bayern. Ikke som oktoberfesten, men en kombinasjon av sterkt øl og bayeriske matspesialiteter, som O'Batzer, camembert med øl, paprika og smør og Leberkäs, en typisk kjøttrett. www.ganz-muenchen.de

APRIL

Blanke og nye biler på AutoMobil i Leipzig i april.

14.-22.4: **AutoMobil** i Leipzig. Stor og viktig bilmesse. www.ami-leipzig.de

16.-20.4: **Hannover Messe.** Verdens største tekniske messe med 13 fagområder www.hannovermesse.de

21.4-19.8: **Das Pferd bewegt die Menschheit** – om symbi-

11.3 og ut året: **Rheingau Musikfestival.** www.rheingaufestival.de

13.3-23.3: **Richard Strauss Festival** i Dresden. www.semperoper.de

23.3-22.4: **Hamburger Dom Vårfest.** En funfestival for hele familien. www.hamburger-dom.de

JULI

6.7-2.9: **Sand World.** Sandskulpturer tar over hele Priwall-stranden i Travemünde. Kunstnere i alle aldre. www.sandworld.de

7.7-12.8: **Sand'Art – North Sea Festival** i Butjadingen. Sand som kunst – for en stund. www.butjadingen.de

8.-10.10: München. **ISPO.** Internasjonal sportsfagmesse. www.ispo.de

14.7-2.a: **Schleswig-Holstein Musikk Festival.** En festival med stor spennvidde i programmet. www.shmf.de

25.7-28.8: **Bayreuther Festspiele,** verdenskjent Wagnerfestival. www.bayreuther-festspiele.de

28.7-26.8: **Hamburger Dom Sommerfest.** En funfestival for hele familien. www.hamburger-dom.de

28.7: **Schluchsee Triathlon,** www.triathlon-schluchsee.de

AUGUST

3.8-5.8: **Bremen Maritime Festival.** En av de mest varierte og innholdsrike festivaler i Tyskland. Nå har Bremen direkte flyforbindelse med Torp, Sandefjord. www.festival-maritim.de

3.8-5.8: **Internasjonal ølfestival** i området Karl-Marx-Allee, Strausberger Platz, Frankfurter Tor, Berlin-Friedrichshain. www.berlin-tourism.de

11.8: **Nattfestival** ved Bodensee. Forrykende fyrverkeri, konserter, folkefest. www.seenachtfest.com

15.-19.8: EM i **Show Jumping** (hest). www.em2007.de

18.-21.8: **Rüdesheimer Weinfestival.** En av de mest besøkt vinfestene i Rheingau-området. www.ruedesheim.de

24.8-23.9: **Beethovenfest** i Bonn. Solister og orkestre i verdensklasse. www.beethovenfest.de

31.8-5.9: **IFA Berlin.** Verdens største forbrukermesse. www.ifa-berlin.de

31.8-4.9: **Hestemarked** i Bietigheim-Bissingen, Baden-Württemberg. www.bietigheim-bissingen.de

MAI

1.5-17.6: **Ruhrfestspiele.** Teater og musikk. Fra Goethe til – Henning Mankell. Hans stykke Lampedusa har premiere 15. mai. www.ruhrfestspiele.de

5.-7.5: **Europa Grand Prix Formel I** på en av verdens mest kjente baner, Nürburgring. www.nuerburgring.de

5.5-29.7: **Angkor.** Stor utstilling om tempelområdet, for første gang utenfor Kambodsja. www.berlin-tourism.de

17.5-3.6: **Dresden Music Festival.** I år er det «landskap» som er tema. www.musikfestspiele.com

25.5-3.6: **Vinfestival** i Würzburg med mer enn 100 forskjellige viner. www.weindorfwuertzburg.de

JUNI

1.-3.6: North Rhine Westphalia: **Mountain Bike Festival i Willingen.** Profesjonelle fra hele verden deltar. www.bike-magazin.de

1.-3.6: **Rock-Am-Ring.** Tysklands største rockefestival arrangeres på den berømte bilbanen. www.rock-am-ring.de

16.-24.6: **Kielerwoche.** Med 5000 seilere fra 50 land, 2000 seilbåter, 39 regattaer – hele byen står på hodet denne uken. www.kieler-woche.de

16.-17.6: **Lesbian-Gay City Festival** i Berlin. www.berlin-tourism.de

22.-24.6: **Hurricanefestivalen** i Scheeßel, 5 mil fra Bremen. 45 band innen rock og metall. www.hurricane.de

30.6-31.7: **Operafestspiele i München.** Det beste av det beste fra inn og utland. www.muenchner-opernfestspiele.de

Gendarmenmarkt er en plass beliggende i den sentrale bydelen Mitte i Berlin. Her ligger arkitekten Karl Friedrich Schinkels Königliches Schauspielhaus, som brukes som konsert-

SEPTEMBER

2.-4.9: Köln. **Spoga+Gafa:** Hage, sport, livsstil og campingmesse. www.spoga.de

7.-9.9: **Open Art.** En begivenhet for alle kunstinteresserte. Münchens gallerier for nåtidskunst, det er 66 av dem, åpner sine dører for høstens utstillinger. www.muenchner-galerien.de

7.-9.9: **International Vintage Aircraft Meeting.** Herlige gamle fly, på bakken og i luften. Kirchheim unter Teck, Baden-Württemberg. www.kirchheim-teck.de

Fra «Drep en drage-festivalen» i Furth im Wald, Bayern.

DER TYSKLAND 2007

SJEKK BL.A. WWW.TYSKLAND-INFO.COM OG WWW.DEUTSCHLAND-TOURISMUS.DE FOR MER INFORMASJON.

Französischer Dom (den franske dom), Deutscher Dom (den tyske dom) og hus (Konzerthaus Berlin).

OKTOBER

8.-12.10: **INTERMOT International trade Fair** for Scooters & Motorcycles. Verdens ledende når det gjelder motor på to hjul.

www.intermot-cologne.de/

12.-14.10: **Zwiebelmarkt, Løkfestivalen.** Den største folkefesten i Thüringen.

www.weimar.de

26.11-30.12: **Krongut Bornstedt:** Romantisk julemarked i Potsdam, Brandenburg. Fint å kombinere med en Berlin-tur.

www.krongut-bornstedt.de

27.10-4.11: **Hanseboot.** Internasjonal båtutstilling i Hamburg. I utstillingshall så vel som i havnen.

www.hamburg-messe.de/hanseboot

NOVEMBER

3.11-3.12: **Hamburger Dom vinterfest.** En funfestival for hele familien

www.hamburger-dom.de

10.11-6.1.2008: **Pablo Picasso.** Works of the 1950s.

www.saarlandmuseum.de

26.11-23.12: **Julemarked i Hamburg.** Rathausmarkt,

Gänsemarkt, Spitalerstraße, St.Petri Kirche og Gerhart-Hauptmann-Platz.

www.hamburg-tourism.de

26.11: Det er **julemarked** i de fleste store og små byer over hele Tyskland, fra 26.11 til juleaften, av og til fram til nyttår.

DESEMBER

31.12: **Nyttårsfest i Berlin,** Rathausmarkt, Gänsemarkt, Spitalerstraße, St. Petri Kirche og Gerhart-Hauptmann-Platz, og i alle de større byene over hele Tyskland.

www.deutschland-tourismus.de

Festivaler over hele Tyskland:
www.festivalguide.de

Oversikt over premierer, kunst og kultur:
www.kulturkurier.de

Vinfester:
www.deutscheweine.de

Tyske byjubileer 2007:
400 år Mannheim (Bad-Württemberg),
www.mannheim.de

1000 år Bistum Bamberg (Bamberg),
www.eo-bamberg.de

500 år Baden-Baden (Bad-Württemberg),
www.badenbadenevents.de

100 år Cuxhaven (Niedersachsen),
www.cuxhaven.de

1000 år Fürth (Bayern),
www.1000-jahre-fuerth.de

Quiz

Vinn en tur til Düsseldorf!

1. Hva heter Tysklands største øy?
2. Hva heter kanalen som forbinder Nord- og Østersjøen?
3. Hvor kommer verdens mest berømte porselen fra?

Vinneren får en weekendreise med Norwegian Oslo-Düsseldorf med overnatting og frokost på et sentralt hotell.

Svar sendes innen 10. mars 2007 til Tysk Turistbyrå, P.b. 6723 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med «Quiz».

13.-23.9: **Internasjonalt Motorshow** i Frankfurt am Main. Biler og alt som dertil hører.
www.messefrankfurt.com

22.9-7.10: **Oktoberfesten i München** begynner i september! Verdens største festival. Og alt dreier seg ikke bare om øl.
www.muenchen-tourist.de

27.9- 6.1.2008: Stor **Albrecht Dürer-utstilling** i Stadel Museum, Frankfurt am Main.
www.staedelmuseum.de

28.9-14.10: Også **Berlin** har sin **Oktoberfest.**
www.berlin-tourism.de

29.9-14.10: **Stuttgart Beer Festival.** Tivoli, fest og fyrverkeri.
www.stuttgart-tourist.de

20-30.9: **Berlin Marathon.** Første dag er gatene for bladerunners, dagen etter for løperne.
www.berlin-tourist-information.de

Schleswig-Holstein er den delen av Tyskland flest nordmenn kjenner. Det er hit vi kommer med fergen, det er hit vi kommer om vi kjører. Østersjøen og Nordsjøen, korte avstander og store opplevelser.

NETTSIDER

www.sh-tourismus.de
www.kiel-tourist.de
www.luebeck-tourism.de
www.timmendorfer-strand.de
www.friedrichstadt.de
www.westerland.de
www.sylt.de
www.arum.de
www.buesum.de

SCHLESWIG- HOLSTEIN

Korte avstander – store opplevelser

Schleswig-Holstein er den delen av Tyskland flest nordmenn kjenner. Skjønt kjenner? Alt for mange nøyer seg med et kort besøk på vei til eller fra. Men de som tar seg tid i Schleswig-Holstein kommer ofte tilbake hit.

Delstaten besto før, som navnet indikerer, av to delstater. I Schleswig bodde det i middelalderen germaniske stammer, mens det lengre øst, i Holstein bodde slaver. Senere er det kamper mellom hansabyene og det dansk-norske kongeriket som dominerer i dette området.

På 1700-tallet ble store deler av området mellom Altona, i dag en del av Hamburg, og Kolding dansk-norsk, men i 1866 ble det annektert av Preussen. Dagens grenser ble ikke fastsatt før i 1920.

Schleswig-Holstein har kystlinje både til Nordsjøen og til Østersjøen, og det gjør sitt til at det over relativt korte områder er så store variasjoner i byggestil. Kysten av Østersjøen bærer preg av den rike hansatiden, mens man langs kysten mot Nordsjøen aner en markant hollandsk innflytelse.

To forskjellige hav. Nord-Ostsee Kanal som går fra Kiel til byen Brunsbüttel ved utløpet av elven Elbe binder de to havområdene sammen.

Schleswigs maritime hovedstad

Kiels skipsverft har lange tradisjoner og byen har også i mange år vært en viktig marinebase. Kiel er en livlig studentby, populær også blant norske studenter. Allerede når du ankommer med fergen inn fjorden, Kielerförde, ser du den nære forbindelsen med havet: Store passasjerferger, lastebåter i alle størrelser, cruisebåter og mange, mange

seilbåter. Kiel Week i slutten av juni er verdens største seilarrangement. Også havnefestivalen i midten av august er med på å bekrefte Kiels posisjon innen det maritime.

Men Kiel er også både en kulturby og en handelsby. Byen er akkurat passe stor, det er ikke så langt mellom hver severdighet. Som Rathaus som ble bygget i begynnelsen av forrige århundre – et sted hvor barokken møter Art Nouveau. Gjør også et besøk i den vakre Nikolaikirche, og gå deretter en spasertur langs Kieler Förde, langs Schweden-Kai. Kanskje med en avslutning i Klosterbrauerei, et lite bryggeri som serverer det typisk tyske, både av mat og drikke.

Ren romantikk – og marsipan

Lübeck var i sin tid en av de ledende byene i Hansaforbundet og har mange historiske severdigheter å vise fram fra den tiden. I middelalderen var denne byen den nest største byen i Tyskland, etter Köln.

Når du går i Altstadt, gamlebyen, må du ikke bare se rett fram, men også opp, for denne delen av byen er berømt for sin utsmykking i murverk og fasader. Altstadt er nå med på listen over Unescos World Heritage Site.

Arkitektur – og kultur. Mannfamilien var en velhavende kjøpmannsfamilie i byen. To medlemmer av familien, Thomas og Heinrich, ble kjente forfattere – Thomas Mann fikk Nobels litteraturpris i 1929.

Hjemmet deres, modellen for boken Buddenbrookhaus, er nå museum.

Musikklivet i Lübeck er meget aktivt. I byens fem gotiske kirker er det stadig konserter, både formiddag og kveld. Lübeck er også arrangør av en stor, internasjonal musikkfestival.

Slikmunner derimot, setter kusen direkte til Breitestrasse. Der holder konditoriet Niederegger til, produsent av den verdensberømte Lübeckmarsipanen. Og alle må selvfølgelig gå gjennom Holstentor, byporten med de to karakteristiske tårnene, byens varemerke så å si. Like nord for Lübeck ligger Travemünde – fergehavn, men også arrangør av verdens nest største seilerarrangement. Og like utenfor Travemünde ligger Timmendorfer Strand og Niendorf med seks kilometer hvit og innbydende sandstrand.

Nordsjøkysten

Du behøver ikke reise til Egeerhavet for å øyhoppe: Schleswig-Holsteins nordsjøkyst har et rikt antall øyer, fra Sylt i nord, den største av de frisiske øyene, til Helgoland i sør.

Westerland er selve hjertet på øya Sylt. Her, og på hele øya, er aktivitetensnivået høyt, særlig i sommermånedene. Da er det strandparties, friluftskonserter og matfestivaler. Men det først og fremst de lange sandstrendene som trekker, med sanddynene, opptil 25 meter høye. Og alle mulige typer vannsport og seiling, jogging og forskjellige fitness-aktiviteter.

Nattstemning ved havnen i Flensburg.

Det er også muligheter utenom det dovne strandlivet, for her ligger Wattenmeer nasjonalpark og der kan du gå turer i et vadehav på fjære sjø. Men ha med deg kjentmann som vet når tidevannet kommer tilbake.

Litt sør for Sylt ligger øya Amrum. Her er det en mer variert natur, også her vakre sandstrender, men denne øya er grønnere. Og så er den tilholdssted for store mengder fugl, et paradiset for fugleobservatører. Her kan du ikke bare øyhoppe med ferger, når det er fjære kan du også vandre mellom Amrum og nabøya Föhr.

På fastlandet er det særlig byene Büsum og St. Peter-Ording som tiltrekker seg feriegjestene. Her er det også lange sandstrender. Og vil du ha litt avveksling kan du ta deg en tur til en av de mange små, idylliske landsbyene i innlandet. Bare noen mil fra St. Peter-Ording ligger den vakre lille byen Friedrichstadt. Byen ble grunnlagt på 1600-tallet av nederlandske flyktninger, og det blir understreket av de spesielle husgavlene, kanalene og de brolagte gatene.

Sjøfarts- og vikingtradisjon

Flensburg er Tysklands nordligste by.

En vakker gammel havneby som på 1500-tallet hadde mer enn 200 registrerte skip. Så er da også sjøfartsmuseet her en severdighet – sammen med Nikolaikirche. Denne kirken, opprinnelig fra 1400-tallet, har et flott renessanseorgel og vakre takmalier.

Utenfor Flensburg, retning Neukirchen, ligger Emil Noldes hjem. Nolde (som opprinnelig het Emil Hansen) var en de ledende tyske ekspresjonister og hans bilder har ofte en voldsom fargeprakt. Noldes hjem er nå museum.

Schleswig ble nevnt allerede i 804 og kan derfor kalle deg Nord-Europas eldste by. Byen ble bispesete 947. En trivelig by med mange severdigheter, blant annet gamlebyen med domkirken som har en utskåret altertavle av Hans Brüggemann fra 1521. Vikingmuseet er også flott. Museets hovedattraksjon er et 30 meter langt vikingskip som man oppdaget så sent som i 1953 og som deretter ble restaurert. Museet har mange aktiviteter om sommeren, mange av dem rettet mot barn. Ferietilbudet i Schleswig-Holstein er bredt. Det er noe for alle: Unge, gamle, kulturinteresserte og sportsinteresserte – for de som reiser alene og for familier, og ikke minst for barn.

Holstentor – Landemerke i Østersjøbyen.

St. Marienkirken i Lübeck og vakker, tradisjonell teglsteinbebyggelse.

Det er ikke langt mellom hvert bindingsverkshus i Schleswig-Holstein. Altstadt.

Øya Sylt er et av de store feriemålene om sommeren. Sol, sand og sjø.

Tysk «gemütlichkeit». Her ved i kafé i St. Peter-Ording ved Nordsjøkysten.

Derek med assistent. En av tidenes største krim-suksesser på norsk TV.

DET BESTE AV TYSKLAND

En mann og en idé. Florian Langenscheidt vet mange grunner for å elske landet sitt og han presenterer mange av dem i boken «Best of Germany – 250 Reasons to love Our Country Today». Han har fått med seg en jury bestående av kjente tyskere fra kunst, kultur, sport, politikk, forretningslivet og media – blant annet fotballegenden Franz Beckenbauer.

Sammen har de funnet fram til ting, steder og personer som både hver for seg og sammen uttrykker det mange vil si er typisk tysk.

De fleste av oss nordmenn er bevisste når et gjelder mange tyske ting. «Tysk kvalitet», sier vi, og da mener vi at det er noe solid. Det er derfor vi kjører rundt i tyske biler som BMW, Volkswagen, Audi og Mercedes – og de mest velbeslåtte av oss har en hemmelig drøm om en håndbygd Wiesmann.

Og vi reiser ut i verden på tyske vinger, i dobbelt forstand. For ikke bare flyr vi med det tyske selskapet Lufthansa, men stadig oftere benytter vi oss av flytypen Airbus, og tysk industri leverer viktige komponenter til disse flyene. Ikke minst den nye Airbus A380 som tar 550 passasjerer og nå er verdens største passasjerfly.

Allerede som barn ...

Men vårt forhold til Tyskland begynner på et langt tidligere stadium – allerede før vi har lært å lese. For det var en gang to brødre, Jacob og Wilhelm med etternavnet Grimm som studerte jus ved universitetet i Kassel. I fritiden hørte de ofte på eventyr, og i 1812 ga de ut disse eventyrene i bokform. Siden den tid har barn, og foreldre, over hele verden levd seg inn i Brødrene Grimms fantastiske eventyr, kanskje som Froskekongen eller som Den lille djerve skredderen.

Munnspill er barnas instrument vil noen si, mens andre vil protestere. For munnspill, eller harmonika, er også et sofistikert instrument for profesjonelle musikere. For både barn og sistenevnte er Hohner et navn som både står for musikkglede og kvalitet. Hohner lager også trekkspill (akkordion), fløyter og gitarer.

Tyske produkter – hver dag

I dag er det kanskje ikke så mange som forbinder Dr. Oetker med farmasi, men det var farmasøyt han egentlig var. Og alle husmødres venn, for det var han som rendyrket bakepulveret. Senere har Dr. Oetker blitt et verdenskjent varemerke, ikke minst Dr. Oetkers pizza som finnes i de fleste norske frysedisker.

Nordmenn er kresne når det gjelder sjokolade simpelthen fordi vi selv produserer så mye god sjokolade. Så når en tysk sjokolade gjør seg gjeldende på det norske markedet betyr det at den må være ekstra god! Ritter Sport Voll-Nuss er en slik sjokolade. Og så har den en litt uvanlig form, nesten kvadratisk. Det er bevisst, for grunnleggeren av sjokoladefabrikken ville ha en sjokolade som passer i enhver lomme uten å brytes i stykker. Det var en av grunnene til at den ble introdusert som «Sportssjokolade».

Perfekt lyd og lydige firebente

Vi har mye å takke Emil Berliner for. Ikke bare fikk han i 1870 patent på hvordan man kunne overføre lyd på flate plater istedenfor musikkroller, han grunnla også, i 1898, Deutsche Grammophon Gesellschaft. Siden den gang har selskapet stått for den perfekte symbiose mellom tradisjon og innovasjon innen klassiske musikkutgivelser. Caruso, Horowitz, Bernstein, Herbert von Karajan – sammen med Berlin Filharmonikerne, Claudio Abbado, svenske Anne Sofie von Otter og

tyske Anne-Sophie Mutter – en komplett liste vil bli lengre enn lang. Har du hørt navnet Horand von Grafath før? Neppé. Von Grafath var verdens første registrerte schäferhund, og schäferen er en av Norges mest populære hunderaser. Alle som har en vet å sette pris på dens egenskaper. Balansert, lydig, godt gemytt og tøff er noen av dem. Vorsteher og dachs er også to populære tyske hunderaser her i landet.

Ekte Meissen

Det drikkes ikke kaffe i Tyskland – den nytes! Europas første porselen har vært produsert i byen Meissen siden 1710. Porselenet kommer jo fra Kina, men i Meissen begynte man å produsere en hvit, mye hardere type. Tidløs og eksklusiv. Dekoren på kopper og middagsservice, med inspirasjon fra bambus og løkblomsten, er umiskjennelig Meissen.

Eksklusivt, men likevel mer folkelig, er også produktene fra Villeroy & Boch, med en produksjonslinje fra badetrom til det dekkede bord. Ja, ikke bare produkter, men et «brand» med spesialforretninger over hele verden.

For hånden og i øret

Mont Blanc. I dette tilfelle menes det ikke Vest-Europas høyeste fjell, men verdens mest fornemme skriveredskap, fyllepennen Mont Blanc, også den tysk. Fyllepennen som ofte blir lagt fram når viktige internasjonale avtaler skal skrives, fyllepennen som har vært brukt av toppolitikere gjennom tidene, som Konrad Adenauer, John F. Kennedy og Mikhail Gorbatsjov.

For den yngre garde er kanskje Sennheiser mer kjent. Lyd i øre, øretelefon. Skal musikk underholde må lydgiengivelsen være god. Sennheiser HD 650 gjengir musikk med frekvenser fra 10 til 39.000 Hz. Det vil si at en konsert med Herbert von Karajan med en Sennheiser gjengis som om den skulle ha vært «live».

Så mange ting

Best of Germany er ikke bare ting, det er også natur, mat og mennesker. Og drikk. Verdens reneste øl, friske hvite Rieslingviner fra Rhinen og Mosel og den stadig mer populære tyske rødvinen.

Lorelei-klippen, mange har kanskje lært Heinrich Heines Lorelei-dikt «Ich weiss nicht was soll es bedeuten, dass ich so traurig bin...», er en 132 meter høy klippe ved Rhinen og et av Tysklands mest berømte landemerker.

Og så har de sportens helter, Franz Beckenbauer allerede nevnt. Nevnes skal også tennisspilleren Boris Becker.

Deretter kan vi bare remse opp, til litt ettertanke: Tyske pølser av alle slag, alle norske hjemms fjernsynshelt, politimannen Derrick. Og så har de autobahn, Osram, Zeiss kikkerter, forfatteren Günter Grass – de har Claudia Schiffer, de har Niveakrem, oktoberfest i München og Hymar bobiler. De har bokmesse i Frankfurt, klesmerker som Boss og Bogner, designere, som Karl Lagerfeld, ompahmusikk og eget museum for lederhosen – og så har de Paven.

Sa jeg de? Vi også, for det er det beste, de deler med oss!

Brødrene Grimms eventyr. Kontakt med Tyskland allerede som barn.

Tyske kvalitetsbiler. Audi er en av dem som har slått godt an i Norge.

Meissen-porselen. De blåmønstrede motivene er både vakre og eksklusive.

Deutsche Grammophon og Anne Sophie Mutter. Verdenskjent og Norgeskjent, Mutter ikke minst på grunn av sitt samarbeid med Trondhjemsolistene.

Ritter sjokolade. En suksess, selv i et land med Melkesjokolade og Firkløver.

Tysk adel på fire ben. Schäferhunden er Norges mest populære hundrase.

Hvordan overvinne kulturforskjellene

Tyskland – verdens største eksportland, lokomotivet i europeisk økonomi, Norges viktigste handelspartner, og kun en fergetur unna. Hvorfor konsentrere seg om 4,7 millioner innbyggere når man kan selge i et marked med over 80 millioner? Men før man tar steget ut i eksportmarkedet er det en del ting man bør ha tenkt igjennom.

I dag preges Norge av økonomisk høykonjunktur og velstand, noe som gjør at investeringsviljen fra norske bedrifter øker. Også Tyskland opplever i disse dager en økonomisk vekst – den sterkeste på 6 år. Samtidig er budsjettunderskuddet redusert til 2 prosent av BNP, noe som er betydelig lavere enn de 3 prosentene som er maksgrensen i eurosone.

Ønsker man å etablere seg på det tyske markedet, finner man høyt kvalifisert arbeidskraft til en lavere kostnad enn i Norge. Landet er rangert som det mest attraktive investeringsstedet i Europa med et lavt skatteinivå samt gode muligheter for investeringsstøtte. Landet har også en utmerket infrastruktur og investerer store beløp på forskning og utdanning.

Hva man bør være oppmerksom på

Våre to land har en gjensidig positiv oppfatning av hverandre, og vi har åpne dører for samarbeid og handel.

Det gjelder bare å unngå de klassiske fallgruvene. Man bør la seg informere, gjerne ved flere instanser, og ha de rette personene til å gjennomføre satsingen for bedriften. Det er viktig å være oppmerksom på betydningen av språk og kultur, bruke tid på å utforme riktig inngangsstrategi og sette seg inn i hvilke markedsinstrumenter tyske bedrifter bruker. Herunder spiller messedeltakelse en meget viktig rolle.

Tyske verdensmesser

I den tyske forretningskulturen spiller internasjonale fagmesser en enorm rolle og bedrifter bruker 80–100 % av markedsbudsjettet til messedeltakelse. Her hjemme investeres derimot mye i annonsering og annen reklame. Denne kulturforskjellen er noe våre skandinaviske naboer har skjønt for lenge siden. Statistikk over utstillende nasjoner viser at de er representert med opptil fem ganger så mange firmaer som Norge per år på fagmessene.

Messeavdelingen ved Norsk-Tysk Handelskammer er Norges største messerepresentasjon med medarbeidere som innehar lang erfaring innen messe- og eksportbransjen. Markedsjef Jørgen Fodstad mener norske bedrifter mangler erfaring med fagmesser ettersom dette er et lite brukt virkemiddel i det norske markedet. Tyske bedrifter derimot benytter messen som plattform for sitt søk etter nye kunder. Selv om kunnskapen er lav, nytter det ikke å vurdere dette som et mindre viktig marketing-instrument. Messedeltakelse må derfor nesten sees på som et «must» for norske bedrifter som ønsker å komme i betraktning for tyske bedrifter, sier Fodstad.

Forretningskultur

Tyskere liker å arbeide hardt og utføre oppdrag på en effektiv og kvalitativ måte. I forkant av et møte, er det derfor viktig å tenke nøye gjennom hva man ønsker å oppnå og definere mål for satsningen. Et vellykket møte begynner med grundig forberedelse og en oppfølging umiddelbart etterpå. I tysk forretningsliv har man også en tendens til å være mer formell, strukturert og konservativ. Arbeidstiden er også adskillig lengre enn det man er vant til i Norge, tyskere har derfor ofte liten forståelse for at man går fra jobben kl. 16 på hverdager og til hytta på fredag etter lunsj.

Markedssjef Jørgen Fodstad i Norsk-Tysk Handelskammer gir råd om forskjellig forretningskultur i Norge og Tyskland.

I Norge er vi også vant til flate organisasjoner og en uformell tone på jobben. Den tyske organisasjonsformen har derimot veldig klare hierarkier og beslutninger tas ovenfra og ned. Dette resulterer i et mindre fokus på teamarbeid, noe man også må ha i tankene i en forhandling for ikke å bli oppfattet som uprofesjonell.

Disse forskjellene kommer meget sterkt frem når man ikke gjør forarbeidet sitt, mener Fodstad. Han påpeker at det er mangel på kulturforståelse som i de fleste av tilfellene er grunn-

nen til at en kontrakt ikke blir underskrevet. Handelskammeret forsøker derfor å jobbe tett med både den tyske og norske siden og er også ofte til stede i forhandlinger for å unngå misforståelser og for å kunne steppe inn når kulturelle bommerter skulle oppstå.

Sprechen Sie Deutsch?

De som lykkes har gode produkter og en god strategi. Det er også en stor fordel å beherske språket. Selv om stadig flere tyskere snakker godt engelsk, er det helt klart en fordel å møte dem på deres morsmål. Da oppnår man en verdifull og positiv effekt. Dessuten kan viktige detaljer gå tapt i diskusjoner og forhandlinger når begge parter benytter et fremmedspråk. Det kan også oppstå misforståelser og ulike fortolkninger i kontrakter.

Mulighetens land

Med riktig forberedelse og dialog med personer som kjenner de kulturelle fallgruvene, er Tyskland et marked med uante muligheter for norske bedrifter som ønsker en ekspansjon utover landegrensene. Tyske forretningsfolk er noen av de mest profesjonelle i verden og gjør man hjemmeleksen sin kan kontraktene bli meget store.

For mer informasjon: Kontakt Norsk-Tysk Handelskammer i Oslo.

fordi

noen ord over grind sier mer enn tusen overskrifter, benytter vi dette korte møtet til å fortelle at vi ikke bare har mye og godt verktøy, men at

godt verktøy åpner nye veier

www.wuerth.no

Å LÆRE TYSK FOR FRAMTIDEN

På lesenatten befinner elever fra 3. klasse seg i litteraturens verden.

Den Tyske Skole i Oslo er en tyskspråklig utenlandsskole godkjent etter den norske utdanningsloven. Som en nyvinning tilbyr skolen videregående trinn fra dette skoleåret. I skoleåret 2008/2009 blir de første elevene ferdig med tysk-internasjonalt artium.

Ved siden av det tyske innholdet er også norsk språk og kultur en fast del av undervisningen og skolehverdagen. Spesielt legger man vekt på selvstendighet, ansvarsbevissthet og samarbeidsvilje. Skolens viktigste oppgave er å imøtekomme elevenes forskjellige talenter. Aktiv deltakelse i konkurranser eller fellesoppgaver gir både skole og elev sammenligningsgrunnlag i forhold til andre skoler.

Våkne lærere som er faginteresserte muliggjør en åpen og problemorientert undervisning som kan løsrives fra lærebøkene.

Tysk internasjonalt artium

Ved begynnelsen av dette skoleåret startet 10. klasse ved Den Tyske Skole i Oslo sin videregående utdanning. Elevene får dermed muligheten til å avslutte allerede i 12. klasse

med tysk internasjonalt artium.

Som en konsekvens av det internasjonale preget på skolen, blir språkundervisningen enda viktigere. Formidling av kulturelle aspekter står også svært sentralt. Elevenes språkkompetanse utvikles gjennom morsmålsundervisning i tysk og norsk, engelskundervisning, fransk som valgfag, samt historieundervisning på tysk og engelsk. Dermed legges et viktig grunnlag for framtidig utdanning og yrkesliv.

Tospråklig historieundervisning fra 6. klasse

Med støtte fra Fremmedspråksenteret i Halden kunne prosjektet

Med moderne læring fra barnetrinn til videregående

«tospråklig historieundervisning», under ledelse av historielærer Daniel Hug, i høst settes i gang fra 6. klasse og oppover. Etter et omfattende arbeid med å samle og bearbeide materiale, kunne undervisningsenheter som «The first settlers» og «Ancient Egypt» formidles på engelsk. Med bruk av britiske og tyske kilder ble «kolonialisme» og «luftslaget om Storbritannia 1940» undervist på to språk i 9. og 10. klasse. Elevene har få språklige vanskeligheter og lærer historie med begeistring. Det planlegges nå flere tospråklige undervisningstimer, samt å utvide prosjektet til å gjelde alle klassene fra og med 6. klasse.

SFO – Hjemmelekser på skolen

Elever fra 1. til 7. klasse ved Den Tyske Skole i Oslo kan etter undervisningen delta i SFO. Ved siden av diverse SFO-aktiviteter, der det legges særlig vekt på sosial integrasjon, tilbys også en ekstra service: leksehjelp.

Her blir hver klasse hjulpet av en SFO-assistent. For å kunne støtte elevene faglig, legges det stor vekt på et nært samarbeid med skolens lærere.

Grammatikk er lekende lett!

Grammatikk er svært viktig i tilegningen av det tyske språket, og elevene er nødt til å samle mye energi og anstrenge seg veldig. Men det skal være gøy på skolen! Det å ha det gøy og det å ta ting seriøst må ikke utelukke hverandre. Dermed blir bøyning av substantiver, konjunksjoner, tidsformer, setningstyper, ordklasser gjennomgått på en artig måte i fremmedspråklig tyskundervisning ved Den Tyske Skole i Oslo. Det spiller jo ingen rolle om det dreier seg om grammatikk, ordforrådsoppgaver eller kommunikasjon, det å leke seg til kunnskap danner et sikrere grunnlag for målrettet og vellykket læring. Samtidig sørger det for spennende underholdning.

– Spill i undervisningen er mye morsommere og mer variert enn normal læring av grammatikktabeller. Man lærer mye fortere gjennom spill

og husker grammatikken betraktelig bedre, sier Felix Stüssi og Felix Storm-Jensen i sjuende klasse. I tillegg er det bra å jobbe sammen, og på den måten hjelpe hverandre. Klassekameraten Espen Meidell tilføyer at det er enklere å prøve og feile med slike pedagogiske spill.

– Da er grammatikk mye lettere å forstå enn bare å sitte i timen og lytte for så å lære det. Seriøse grammatikkoppgaver med pedagogiske spill i spillkontekst sørger for en avslappet atmosfære og en avvekslende undervisning. Det at det er moro å spille vekker interessen, stimulerer ambisjonene og slipper energien løs for å oppnå det seriøse målet. Elevene overtar ansvaret for sin egen grammatikkforståelse. I denne behagelige lærings situasjonen føler elevene og læreren seg vel og motiverer hverandre.

Felix Stüssi, Felix Storm-Jensen, Espen Meidell og Georg Bjerke hygger seg med grammatikkspill.

Grammatikk? Ja, det kan jeg, det er ikke så vanskelig. Og det er gøy.

Å LÆRE TYSK FOR FRAMTIDEN

Kommunikasjon på tysk allerede fra barnehagen

Tysk er ikke bare et viktig fag ved Den Tyske Skole i Oslo. Tysk er også hovedspråket i undervisningen, og ved siden av norsk også omgangsspråket ved skolen.

Allerede i Den Tyske Barnehage møter barna det tyske språket i lek og andre aktiviteter. Mange elever ved Den Tyske Skole kommer fra norske eller tospråklige familier. De har ingen eller kun begrensede muligheter til å snakke tysk hjemme. For at disse elevene allikevel skal kunne lære mest mulig tysk, tilbyr skolen undervisning i tysk som fremmedspråk. Dette arbeidet foregår i smågrupper. Elever i alle aldre og uten forkunnskaper kan lære tysk enten ved privatundervisning eller i små grupper.

Uten tyskkunnskaper til Den Tyske Skole i Oslo

Noen av skolens nye elever har vanskelig for å uttrykke seg de første ukene – ikke minst i tyskundervisningen. De har verken gått i Den Tyske Barnehage eller på tysk skole, og de kan ikke et ord tysk.

Jeg kunne verken snakke eller forstå tysk til å begynne med.

SIGURD F. SJØLIE

forstå tysk til å begynne med. Begge har gått seks år på den norske skolen, Sigurd i Oslo, Vår på Nesodden. At de valgte Den Tyske Skole i Oslo begrunnet Sigurd med at han ville lære mer. For Vår var det de sosiale forholdene samt oppfølgingen av den enkelte elev som avgjorde skolevalget. Det var mødrene deres som meldte dem på en prøveuke på skolen. Begge hadde hørt om Den Tyske Skole gjennom kolleger og bekjente. At ingen av elevene

snakket tysk var ikke noe problem. De hadde til å begynne med opp til fem timer privatundervisning i tysk per uke. Da tysk er undervisningsspråket i de andre fagene, var det bare et spørsmål om tid før Sigurd og Vår kunne følge all normal undervisning på tysk. Særlig grammatikkdelen av undervisningen har ført til at Sigurd, som nå har gått et år på Den Tyske Skole, kan diskutere unntaksregler med sine tyske og norske medelever.

– For meg er det tyske språket viktig fordi det blir snakket av svært mange europeere. Jeg kan dermed kommunisere med store deler av Europa, sier han.

Vår har gått på Den Tyske Skole i Oslo i fire måneder og har fått mange venner her. Hun ønsker å lære så mye tysk som mulig da hun har lyst til å studere i Tyskland etter videregående.

Sigurd F. Sjølie

Vår Kjærnes

Et begivenhetsrikt skoleår

AKSEL W. JEBSEN (13), 2. plass i skolens National Geographic-konkurranse:

– Jeg syns den årlige geografikonkurransen var veldig gøy. Men det var ganske vanskelig, for vi ble også testet i allmennkunnskap som gikk utover det vi lærer på skolen.

CHRISTOPHER TUN-ANDERSEN (15), vinner av kvalifiseringsrunden i musikk-konkurransen «Jugend musiziert», og deltaker i konserten for begavede musikere:

– Selv om jeg øver fiolin 3 timer daglig, var jeg svært nervøs før jeg skulle spille. Det var nemlig svært mange av skolens elever som deltok. Men på den annen side var konkurransen også motiverende. Nå gleder jeg meg til den europeiske konkurransen som skal finne sted i Praha.

NORA UHRIG (15), skuespiller i teateroppsetningen av Ibsens «Vildanden»:

– Etter å ha lest stykket, måtte vi omskrive våre scener til moderne norsk. Og ved å spille stykket, ble innholdet mye mer klart for oss. Vi kunne dermed oppdage flere aspekter ved handlingen. Selv om arbeidet med Ibsens verk tok mye tid, har jeg lyst til å spille teater igjen.

MAX MEYER (16), deltok på skolebesøket i Bergen:

– Jeg syns Bergen var svært spennende og temmelig forskjellig fra Oslo – menneskene i Bergen virket mye roligere. Familien som jeg bodde hos var veldig gjestfri. En slik utveksling med norske skoler vil jeg gjerne gjenta. Kanskje vi kunne besøke en klasse i Tromsø neste gang.

**Hvor i Tyskland møter du historien
sterkest, hvor er kulturen mest variert?
Sachsen stiller sterkt, med en historie
som spenner
over 1000 år.
Vakkert landskap,
hundrevis
av slott og borger og med kanskje
Europas vakreste by, Dresden.**

NETTSIDER

www.visitsaxony.com
www.sachsen-tour.de
www.leipzig.de
www.grassmuseum.de

Sachsens Sveits. Det var et navn sveitsiske kunstmalerne satte på dette området. Her flott utstikt fra fjellet Bastei.

SACHSEN

– historie, natur og kultur

Hvor i Tyskland møter du historien sterkest, hvor er kulturen mest variert? Mange delstater i Tyskland vil sikkert være med i den konkurransen, men Sachsen stiller sterkt, med en historie som spenner over 1000 år. Vakkert landskap, hundrevis av slott og borger, mange av dem restaurert tilbake til sin tidligere storhet.

Men Sachsen er også en moderne delstat. I mange av byene er det et høyt trykk, både når det gjelder fornyelse av teater og musikk, og med et hektisk uteliv.

Europas vakreste by?

«Visste du at Dresden ofte ble kalt «Elbes Firenze»? Hovedstaden i delstaten Sachsen klarer seg nok godt uten en slik sammenlikning, men kallenavnet indikerer at det også i Dresden er en symbiose mellom arkitektur og kunst. Det har ikke forandret seg, til tross for at byen ble massivt bombet under 2. verdenskrig.

Det berømte panoramaet med elven Elbe sammen med Altstadt (gamlebyen) er rekonstruert siden den tid. Nå kan du igjen beundre barokkbygninger som Frauenkirche, Taschenbergpalasset og Hofkirche. I dag framstår Dresden igjen som en av Europas vakreste byer.

I slottet og i Zwinger finner du kunstverk av gamle mestere. Mange av dem er fra tiden da August den sterke satt ved makten. Han har hatt, og har fremdeles, en stor betydning for måten livet leves på i Sachsen.

Dresden har mer enn bare gamlebyen. Neustadt, nord for elven er et populært sted for shopping, kafeer og restauranter; her er det et yrende uteliv dag og natt. Fra sentrum kan du reise langs Elbe, gjennom de gamle vinlandsbyene, til Pillnitz og den gamle sommerresidensen bygget i barokkstil. Derfra tar du en av de gamle berømte dampbåtene, få steder har en så stor samling gamle hjuldampere, tilbake til sentrum. Du kan også sykle. Det er mange flotte sykkelruter i Sachsen, men ingen kan måle seg i popularitet med den som går langs Elbe.

Verdens mest berømte porselen

Har du spist av porselen merket med to blå sverd i kryss? Da har du spist av Meissen, den gjevreste av all porselen. Fabrikken ligger i Triebischthaldalen. Her kan du se produksjonen fra begynnelse til ferdig produkt. Ja, du kan også dekorere din egen kopp eller tallerken, med kyndig veiledning.

Men også selve byen Meissen er interessant. Albrechtsburg slott og Meissenkatedralen ligger hevet over gamlebyen. Meissen er en vakker by, med livlig folkeliv og med fargerike og vakre husfasader.

Det har vært produsert vin i Sachsen i mange generasjoner. Her er det til og med en Weinstrasse (vinvei) som går fra Pirna til et stykke utenfor Meissen. Vininteresserte bør gi seg ekstra god tid ved Schloss Wackerbarth. Her holder den tredje største produsenten av musserende vin i Tyskland til.

Handels- og kulturbyen Leipzig

Leipzig er den største byen i Sachsen og en av Tysklands viktigste handels- og industribyer, kjent blant annet for sine mange og store messer. Byen er også en viktig kulturby, universitetsby og et viktig senter for landets forlagsbransje. Det tyske nasjonalbiblioteket (Deutsche Bücherei) ble etablert her i 1912. Gewandhausorkesteret er verdenskjent og guttekorset Thomacherchor har spennende historiske aner. Det hadde i sin tid Johann Sebastian Bach som dirigent.

Vanligvis er det ikke en bys jernbanestasjon som tilrekker seg turistene, men Hauptbahnhof i Leipzig er en attraksjon fordi den er Europas største og fordi den har en så fin arkitektur. Den sto ferdig i 1915.

Grassmuseum er også en av byens severdigheter. Museet har en fantastisk samling musikkinstrumenter, og rommer også etnografiske samlinger og brukskunst.

Bykjernen i Leipzig er i dag nesten bilfri. Her kan du vandre i ro og mak og la deg imponere av de mange vakre fasadene. Så kan du sette deg ned ved en kafé og bestiller fra 1332. Ølkultur. For å ta livet av en myte. Hvor i Tyskland blir det drukket mest øl? De fleste vil svare Bayern, men det er ikke riktig. Det er i Sachsen.

«I Goethes Faust kaller Frosch Leipzig for Lille Paris. Han tok feil – Leipzig er morsommere» – skriver forfatteren i den kjente guideboken Lonely Planet.

Sachsens Sveits

I området rundt kløften som elven Elben har laget i Lausitzer Gebirge er det flotte fjellformasjoner og mange eventyrlige slott og borger. Sachsens Sveits blir området kalt, opprinnelig ikke på grunn av naturen, men fordi dette området i sin tid hadde en spesiell tiltrekning på mange sveitsiske kunstmalerne.

Bad Schandau er en fin base for fotturere. Derfra fører det lille toget på Kirnitzschalbahn deg til fossen Lichtenhainer. Besøk også den vakre og enorme barokkparken Grosse Dölitz, en flott opplevelse. Får du også med deg fjellborgen Stolpen har du fått med deg mye av det dette området har å by på.

Dette er et høyt verdsatt fotturområde, men du kan også se mye av landskapet fra båt på Elbe. Villest er det på Bastei, noen merkelige fjellformasjoner forbundet med broer og med en utrolig utsikt.

Byen er elven, og elven er byen. Dresden og Elbe – som hånd i hanske.

Få byer kan oppvise en så flott samling av gamle dampskip som Dresden. Her fra den årlige båtparaden på elven Elbe.

Gamle bindingsverkhuis, brolagte gater, bilfrie byområder. Det er både lett og hyggelig å være i Thüringens gamle og vakre middelalderbyer.

Midt i Tyskland. Kultur og natur. Goethe og Schiller skrev mange av sine mesterverk her, Johan Sebastian Bach ble født her, og den ungarske komponisten Franz Liszt grunnla en musikksskole her. Kultur og natur – det er Thüringen.

NETTSIDER

www.thueringen-tourismus.de
www.cities-in-thuringia.com
www.hhog.de
www.erfurt-magazin.info
www.routes-to-luther.com

THÜRINGEN

«Det grønne hjertet»

Det er et godt kallenavn, for denne delstaten har store landskapsområder som er dekket av tett skog, her kan de besøkende vandre eller sykle på merkede stier. Thüringens sjarmerende landsbyer og byer som også har mye å tilby deg som er interessert i kunst og historie.

Thüringen har flere store dryppsteinsgrotter med Marienglashöhe som den mest kjente. Trollsk belysning, vann så blankt som speil? en magisk stemning.

Vakkert landskap inspirerer trolig til stor kunst, for det var her Johann Wolfgang von Goethe og Friedrich Schiller skrev mange av sine mesterverk. Johan Sebastian Bach ble født her, og den ungarske komponisten Franz Liszt grunnla en musikksskole her. Max Weber var også en mann av Thüringen.

Det var her Martin Luther preket før han tok tilflukt i Wartburg-borgen. Og i den senere tid: Bauhaus-bevegelsen ble startet nettopp her. Ja, du skal ikke bevege deg mye rundt før du på et hus finner en plakett om en eller annen berømt person som er født der eller har bodd der.

Thüringen er en av de mindre delstatene, med rundt 2,7 millioner innbyggere, og med all respekt, uten store byer. Erfurt, er den største, og den har rundt 250 000 innbyggere.

De fleste av de store turistattraksjonene ligger i den sørlige delen av delstaten. Og skogområdet Thüringer Wald er desidert en av de mest pittoreske delene av hele Tyskland, med grønne dalfører, fjell (vel, opp til 940 meter) og middelalderborger på høye klipper. Noen ruiner, men også noen restaurert til slik de så ut i sine glansdager.

Erfurt er en by du skal nyte

Erfurt er delstatshovedstad. Byen ble bispesete allerede i 742. Siden den lå der viktige handelsveier krysset, fikk Erfurt en stor betydning og ble en rik by. Universitetet her ble grunnlagt allerede i 1392. Det var for øvrig ikke bare handel byen ble kjent for, men også produksjonen av fargestoffet indigo utvunnet av planten vaid, en urt i korsblomstfamilien.

Sentrum av byen har en bykjerne med mange bygninger fra middelalderen. To kirker, katedralen og St. Severinkirken, ruver side om side ved den store plassen Domplatz. Krämerbrücke er en overbygd bro som går over elven Gera. Dette er et av de vakreste områdene i hele byen, med små bindingsverkhuis på begge sider.

Erfurt hadde i sin tid 90 kirker innenfor bymurene, 20 står der fremdeles. Dette er en by du i ro og mak skal vandre rundt i. I tillegg til å studere alle de gamle, vakre husene bør du også besøke EGA, en hageutstilling rundt slottet Cyriaksburg. Senere kan du slå deg ned på en av de mange hyggelige kafeene, som Altstadt Café ved Lange Brücke eller Café am Augustinerkloster den siste drevet av klosterets nonner.

Den lille, kjente byen

Weimar var i sin tid residensby for hertugene og storhertugene av Sachsen-Weimar, og det var en av hertugene som inviterte Goethe og Schiller til byen. Det førte til en kulturell storhetstid. Så hjalp det jo godt at Franz Liszt var kapellmester her fra 1848 til 1859, og at Richard Strauss var hoffmusiker her, da.

Hva du skal se? Goethehaus, selvfølgelig, Schillerhaus, Lisztthaus og det lille barokkslottet Wittumhaus. Blant annet, får vi si om en av landets mest fascinerende kulturbyer.

Weimar er ingen stor by, men likevel en av de mest kjente byene i hele Tyskland. Ikke minst fordi det var her, i 1919, den tyske folkeforsamlingen dannet Weimarepublikken.

Optikk og grønne skoger

Og så Jena, kjent for den optiske fabrikken Carl Zeiss-Jena og for sitt universitet, Gera, Thüringens nest største by, Gotha, med det vakre barokkslottet Schloss Friedenstein, og Eisenach med de mange og store torgene.

Nok byer. Da er det selvfølgelig tid for Thüringer Wald, med skoger og dype daler, små landsbyer, kurbad og vintersportssteder. En av skiløypene starter her og ender i Budapest!

Besøk Schmalkalden med alle bindingsverkhuisene og Bad Liebenstein med kurbadbygningene – for selve badene og for velværes skyld. Og den fantastiske Marienglashöhle-grotten. Thüringen er stedet for både kultur og natur.

Det milde landskap. Thüringer Wald er et område som innbyr til aktiviteter. Store skoger, hyggelige landsbyer og store og små vann. Flott for padleturer, ideelt for vandre- og sykkelture. Det grønne Tyskland er undervurdert av nordmenn.

En kald forfriskning i historiske omgivelser? Det er det lett å få til i Thüringen. Og ved å se disse gamle husene fra forskjellige epoker skjønner du også mye av Thüringens historie.

Det tysk-norske studiesenteret i Kiel

Det tysk-norske studiesenter (DNSZ) er et felles samarbeid mellom universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, NTNU Trondheim, Norges Handelshøyskole og Christian-Albrechts Universität i Kiel.

Studiesenteret ble etablert i 1986. Siden etableringen har mer enn 2000 studenter deltatt på kurs ved DNSZ for  lære seg tysk og for  oppleve Tyskland.

For tiden er det en gruppe fra NTNU Trondheim ved senteret. Universitet har lagt en modul til Kiel, slik at studentene fr studiepoeng for dette. Studentene studerer tysk i andre semester og avslutter sitt fire ukers kurs med skriftlig og muntlig eksamen.

Bodø – Trondheim – Kiel

Marte Marit Moen er opprinnelig fra Bodø og studerer ved NTNU i Trondheim. Etter en måneds utveksling i Kiel er hun blitt stor Tysklandsfan. Som et ledd av lektorprogrammet med fordypning i språk ved NTNU tilbringer hun en måned ved Univer-

sitetet i Kiel, tilrettelagt av senteret for universitetssamarbeid. Hun bor i en gjestefamilie og er svert fornoyd med  kunne praktisere både på og av campus.

– Jeg fr pratet hele tiden, det er veldig bra. Det er faktisk slik at det innimellom er vanskelig  hoppe tilbake til norsk igjen, forteller Marte via telefon fra Kiel.

Hvordan er det så  bo hos en annen familie i et annet land?

– Det er veldig hyggelig. Og det er spennende  lære seg forskjellene mellom tysk og norsk dagligliv. Man kommer mye nærmere på den tyske kulturen, forklarer hun.

Ikke uventet merker hun seg godt forskjeller i matkulturen.

– Det  spise er utrolig sosialt her. Hele familien samles til måltidene,

Det norske studiesenter i Kiel har fordypningskurs i tysk, i samarbeid med norske universiteter. Marte Marit Moen synes hun har hatt stort utbytte av det mnedslange kurset. I tillegg gir det studiepoeng.

noe som jeg liker veldig godt. En annen ting som er annerledes er at man spiser middag ved ett-totiden. Og at sjokolade er så altfor billig, ler hun.

Men hvorfor valgte hun Tyskland? Og hvorfor Kiel?

– Jeg har lenge vert fascinert av Tyskland, og jeg begynte  jobbe litt mer med språket på Videregående. Da vi fikk muligheten til  reise hit var det lett  si ja. Opplegget er virkelig bra, vi blir veldig godt tatt vare på av

utvekslingscenteret. Det er veldig ok  vere her i Kiel, sier Marte.

Mter tyske studenter

En annen viktig del av opplegget er organiserte fritidsaktiviteter. Blant annet har utvekslingsstudentene vert på tandemtafener, hvor de måtte tyske studenter som studerte Nordstikk. I tillegg har de blitt tatt med mye ut og spise, og på utflukter til andre byer.

– Vi har vert på mange flotte turer og sett mye av Nord-Tyskland. Blant

annet har vi vert fire dager i Berlin, sett Hamburg og Lübeck. Det er veldig lærerikt, forteller Marte, som absolutt har fått smaken av  vere i Tyskland.

– Jeg kommer til  dra tilbake for  kunne vere i Tyskland et helt år, slik kan jeg lære språket ordentlig, avslutter hun.

Mer info om senteret for universitetssamarbeid i Kiel, se nettsidene til «Deutsch-Norwegisches Studienzentrum (DNSZ)»:

www.uni-kiel.de/dnsz/

Norsk-tyske forbindelser gjennom hundre år
Ikke bare laks og pølser

Hundert Jahre deutsch-norwegische Begegnungen
Nicht nur Lachs und Wurstchen

«Ikke bare laks og pølser» til Leipzig

Fortellingen om det 20. rhundrets norsk-tyske forbindelser inneholder alle de klassiske elementene som hører til en ekte romanse: Beundring, kjærlighet, uenighet, misforståelser, samarbeid, motsetninger og fornyelse.

Denne romansen ble ettertrykkelig brutt som følge av 2. verdenskrig. Tiden som fulgte etter krigen har vert preget av både hat og istid – normaliseringsprosessen har tatt lang tid.

Fra 28. februar til 22. april 2007 skal den norsk-tyske utstillingen «Ikke bare laks og pølser. Norsk-tyske forbindelser gjennom hundre år» vises ved «Stadtgeschichtliches Museum» i Leipzig. Dette er siste stasjon på vandringen – og avslutningen på et stort og omfattende bilateralt kulturprosjekt.

Åpnet i Oslo

I oktober 2005 ble utstillingen åpnet av daverende forbundskansler Schrder og statsminister Stoltenberg i Oslo; i mars 2006 stod H.E. Ambassadr Mauch og prosjektets styreleder Helga Hernes for den offisielle åpningen i Bergen og i mai 2006 ble den åpnet i Trondheim av H.E. Ambassadr Mauch og H.E. Ambassadr Godal. De to lands utenriksministre, Frank-Walter Steinmeier og Jonas Gahr Støre som foretok den høytidelige åpningen i Berlin i november 2006.

Det kulturhistoriske og bilaterale prosjektet ble gitt i oppdrag av det norske og det tyske utenriksdepartement og består av to hovedkomponenter: en vandretstilling og tilhørende bok. Begge deler er resultat av et intensivt norsk-tysk

samarbeid gjennom tre år. Utstillingen er produsert av Norsk Teknisk Museum i Oslo, mens boken er utarbeidet ved Humboldt-universitetet i Berlin.

Bok på begge språk

Utstillingen er tospråklig anlagt og inneholder over 700 gjenstander, deriblant fotografier, kunst, filmer og interaktive elementer. Den består av 11 frittstående moduler, som alle i seg selv fungerer som selvstendige utstillinger og som til sammen formidler et omfattende inntrykk av de tysk-norske forbindelsene gjennom de siste hundre år. Den tilhørende boken griper fatt i både tradisjonelle, moderne, velkjente, nye og uventede sider ved de siste hundre års tysk-norske forbindelser. Gjennom 165 artikler formidler mer enn 100 norske og tyske forfattere et omfattende bilde av felles historie. Mange av bidragene er resultat av ny vitenskapelig forskning. Boken foreligger i norsk og tysk utgave. Også prosjektets design er et resultat av tysk-norsk samarbeid – mellom Morten Steen Kaelis (Oslo) og Marc Naroska (Berlin).

Prosjektet er finansiert av de to lands utenriksdepartementer samt de fire hovedsponsorene Siemens, Statoil, Color Line og RWE Dea.

www.laksogpølser.no

Norsk-Tysk Selskap

Fra venstre til høyre: Kati Kegel, Daniel Walter (leder unge voksne), Fabian Hess, Jessica Nina Olberg, Lillian Irene Gythri, Alexander Schjøll, Frederike Gida Stemke, Christian Finck. Foran: Jan Willisch.

Norge og Tyskland bindes sammen av en lang og tett historie.

Denne kontakten ble forsterket under Hansatiden gjennom impulser på det kulturelle, vitenskapelige og menneskelige plan. I tillegg bidro tyske bergingeniørers innsats i norsk gruvedrift fra tidlig på 1700-tallet til industrialiseringen og moderniseringen av Norge.

Siden den gangen har mye norsk ungdom fått sin utdanning ved tyske universiteter og høyskoler, mens kremen av norske kunstnere har hentet sin inspirasjon enten i Tyskland eller gjennom tysk språk og kultur. Det er nok å nevne navn som Edvard Grieg, Edvard Munch, Henrik Ibsen og Knut Hamsun.

Humanisten Max Tau

På grunn av de tette båndene de to landene imellom tok den tysk-jødiske humanisten og forfatteren dr. Max Tau like etter den annen verdenskrig initiativet til en Norsk-Tysk forening. Foreningen var ment å føre forsoningstanken videre og øke kontakten mellom Norge og Tyskland – politisk, kulturelt og menneskelig.

Etter at Max Tau døde i 1976 var det noen år stille om Norsk-Tysk-Forening. Imidlertid tok i 1988 den tyskfødte journalist Hans-Joachim Schilde initiativet til å grunnlegge det som nå heter Norsk-Tysk Selskap. Han fikk meg seg en rekke kjente navn fra norsk og tysk samfunnsliv, deriblant tidligere statsminister Kåre Wil-

loch og daværende president i Baden-Württemberg, dr.h.c. Lothar Späth.

Engasjement i tysk-norske forhold

Siden den gang har selskapet (som på tysk lyder navnet «Deutsch-Norwegische Gesellschaft») arbeidet for å fremme forståelsen mellom Tyskland og Norge, både mellom dagens generasjoner og med sikte på de fremtidige generasjoner. Selskapet er organisert med ett styre og ett råd, og selskapets nåværende presidenter er prof. dr. Inge Lønning og dr. ing. Klaus-Ewald Holst. Hovedaktiviteten er sentrert rundt aktuelle foredrag innen politikk og kultur, men selskapet arrangerer også attraktive temareiser til Tyskland. I tillegg fungerer selskapets arrangementer som sosial plattform for alle som engasjerer seg i tysk-norske forhold.

Helt på tampen av 2006 ble det grunnlagt en ny forening for å favne de unge: «Unge voksne/ Junge Erwachsene» drives av en engasjert gruppe unge mennesker og er åpen for alle mellom 16 og 30. Med støtte fra Norsk-Tysk selskap i ryggen, lager de et eget supplerende program til selskapets andre aktiviteter.

Du finner innmeldingsblankett og mye annen informasjon om Norsk-Tysk Selskap på

www.norsk-tysk-selskap.com

Junge Erwachsene kan også kontaktes direkte på e-post:

daniel_walter_email@gmx.de

Den tyske menigheten fyller 100 år

I 2008/2009 feirer den tyske menigheten i Norge sitt 100-årsjubileum. Med den første gudstjenesten den 24.01.1909 ble menigheten grunnlagt. Etter annen verdenskrig begynte for menigheten en viktig oppgave som et bindeledd mellom Tyskland og Norge. Takket være innsatsen til presten Victor Herrmann Günther og etter pengegaver fra Tyskland og Norge kjøpte menigheten i 1960 et eget hus i Eilert Sundts gate 37. I dag er dette

huset et viktig møtested for tysktalende besøkende med ulik religiøs bakgrunn til gudstjenester og andre samlinger. Menigheten har ca. 600 medlemmer, de fleste i og rundt Oslo. Den nye presten Friedbert Baur som begynte i august 2006 skal sammen med menighetsrådet og engasjerte medlemmer organiserer og gjennomfører jubileumsfesten i 2008/2009.

Se mer på www.deutschegemeinde.net

Scenen og sceneteknisk utstyr til den nye operaen i Oslo leveres av Bosch Rexroth AS. Bosch sceneteknologi finnes bl.a. i Bolsjoj-teateret i Moskva, La Scala i Milano og Beijing operaen i Kina.

 BOSCH
Invented for life

www.bosch.no

Scandorama gir deg det beste av Tyskland!

Bli med på en av våre spennende rundreiser eller elvecruise som kombinerer Tyskland med mye annet i Europa. Eller hvorfor ikke velge noen spennende dager i hovedstaden Berlin, byen som har noe for alle.

Berlin 5 dgr m/fly.....fra 6095,-
 ✈ Fire hovedsteder 11 dgr.....fra 5295,-
 Fransktyske vinveier 9 dgr.....fra 4795,-
 Vindalene Rhinen-Mosel 9 dgr.....fra 5295,-
 ✈ Elvecruise Donau m/München 15 dgr... fra 12095,-
 Elvecruise Rhinen-Mosel 9 dgr.....fra 7095,-

✈ Tilbys også som fly med bussrundreise.

Prisene gjelder rimeligste avgang, del i dobbeltrom.

Be om vår store 2007-katalog med mer enn 50 spennende reiser i Europa.

SCANDORAMA

Garanti er stilt til Svenska Kammarkollegiet.

Booking 800 10 110 • www.scandorama.no

Tysk klenodie i Oslo

På Teknisk Museum i Oslo står det et tysk klenodium, en 1912 modell Podeus, produsert i Wismar. Verdens eneste Podeus personbil, så vidt vites.

Det er nok ikke så mange i dag som har hørt om det bilmerket, men for hundre år siden var det ganske kjent i Tyskland. Ja, fabrikken i Wismar eksporterte biler så langt som til Argentina.

Heinrich Podeus begynte å produsere lastebiler i sitt mekaniske verksted allerede i 1905. Fra 1910 til 1914 produserte fabrikken også personbiler. Det ble ingen stor suksess så man la ned personbilproduksjonen og gikk igjen over til lastebiler og beltetraktorer.

Bilen på Teknisk Museum ble importert til Norge i 1919 og gikk som drosje i Oslo. Det egnet den seg godt til, for den har nedfellbart tak, skinnseter,

nydelige eikehjul, og god plass til passasjerene.

Den «norske» Podeus ble borte i mange år, men ble gjenfunnet i en låve i 1963. Så ble den restaurert, og nå står den altså på Teknisk Museum. Nåja, hjemlengselen ble sterk, så den deltok i et rally i Mecklenburg, Ostfold – Wismar Rally, så sent som i 1997.

«Still running», den gamle Podeus.

En Podeus 1912-modell (sannsynligvis den eneste i verden) ble importert til Norge i 1919 og brukt som drosje. Den står nå på Teknisk Museum i Oslo.

Sterke norsk-tyske forbindelser

Forbindelsene mellom Norge og Tyskland har mange former. Foreninger og institusjoner arbeider på forskjellige planer for å styrke forholdet mellom våre to land.

Mange norske byer og steder har vennskapsbyer og samarbeidspartnere i Tyskland: At **Frogn (Drøbak)** har Berlin som vennskapsby kan virke litt overraskende, men det er bydelen Berlin Mitte det er tale om. Hvert år sender Frogn en julegran til Berlin. Den blir reist på Pariser Platz, til glede for berlinere og for besøkende nordmenn. **Trondheim** har siden 1968 vært vennskapsby med Darmstadt, og samarbeider innen sport og kultur (musikk). **Lillehammer** har to vennskapsbyer: Düsseldorf og Oberhof. **Haugesund** er vennskapsby med Oettingen i Bayern. **Skien** er vennskapsby med Rendsburg og Notodden med Stelle. **Lørenskog** har utvidet kommunalpolitisk vennskap med Garching. **Hamar** er vennskapsby med Greifswald. **Dovre** med Gronau (Leine). **Kristiansand** med Münster. Og **Oslo** er vennskapsby med Lübeck.

I Tyskland og Norge er det også å en rekke forskjellige foreninger og institusjoner som forskjellige områder arbeider for vennskapelige, forretningsmessige og kulturelle forbindelser.

I TYSKLAND:

Norsk-Tysk Vennskapsselskap i Essen, www.dnfev.de
Deutsch-Norwegische Gesellschaft e. V (Bonn).
Peer Gynt Klubb (Hamburg), www.peer-gynt.de
Norsk Klubb i Hamburg.

I NORGE:

Tyske institusjoner i Norge
Forbundsrepublikken Tysklands Ambassade:

www.oslo.diplo.de

Den Tyske Skole – Max Tau
www.deutsche-schule.no

Den tyske menighet
www.deutschemenighet.no

Goethe-Institut Oslo
www.goethe.de/oslo

Lektoren DAAD www.oslo.diplo.de

Norsk-Tysk Forum
<http://foreninger.uio.no/ntf/>

Norsk-Tysk Handelskammer
www.handelskammer.no

Stammtisch Deutschsprachiger
www.staenigevertretung.com

Norsk-Tysk Nettverk:
www.germannorwegian.net

Tysk-norske selskaper i Norge
www.norsk-tysk-selskap.com

Tysk Turistbyrå
www.tyskland-info.com

«Ständige Vertretung Oslo» Stammtisch «Man spricht Deutsch»:
www.staendigevertretung.com

Frauentreff
www.frauentreff.tk/

Deutsche Messe AG
www.hf-norway.com

DAAD – Lektorer i Norge, se internett-side av den Tyske Ambassaden
www.oslo.diplo.de

Norsk-Tyske selskaper i Norge:
www.norsk-tysk-selskap.com

Norsk-tyske ungdomssider:
www.german-norwegian-youthweb.de

German-Norwegian Network:
www.germannorwegian.net

Wirtschaftsjunioren (Junior Chambers International)
www.wjd.handelskammer.no

Study and research in Germany

www.study-in.de

to benefit from Germany's excellent higher education

- academic teaching of the highest level
- high-quality, internationally renowned and recognised programmes in a wide range of disciplines – especially engineering, natural and computer sciences, law and economics, arts and humanities
- international degree courses and programmes in which English is the language of instruction
- a tight network of universities, colleges and research institutions
- university and non-university institutions work hand in hand – basic, applied, multidisciplinary and advanced research all have their place

to qualify at reasonable cost

- living and studying in Germany is value for money

to experience Germany – the country in the heart of Europe

- which you may know very well or may not really know at all: Whatever – Germany certainly is worth discovering, offering a wide range of landscapes, plenty of leisure activities within the universities and endless possibilities outside the academic sphere, a high standard of living, friendly people and so much more...

So come and try it out –

A visit will definitely be worth YOUR while

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

Kennedyallee 50 • 53175 Bonn
P.O.B. 20 04 04 • 53134 Bonn
Deutschland / Germany
www.daad.de

Svømmebasseng midt i elven

Attraksjon midt i Berlin: Byens nye svømmebasseng ligger i en ombygd lastebåt og har fått betegnelsen «Badeschiff». Bassenget er fortøyd ved bredden av elven Spree. Her har du følelsen av å bade i selve elven, men det gjør du altså ikke.

Det er ikke mye som minner om en lastebåt: Arkitekten Gil Wilk har, sammen med kunstneren Susanne Lorenz, laget en helt spesiell design. Særlig om vinteren er dette blitt riktig så lekkert: Da har bassenget fått et hvitt elipseformet, buet tak for å holde kulda ute og en vanntemperatur på rundt 22 grader inne. Her kan du gå rett i en sauna om du ønsker. Og i baren, før eller etter. Ingen sauna i Berlin har flottere utsikt, garantert: Her ser du over elven og mot Osthafen og fjernsynstårnet på Alexanderplatz.

Om sommeren tar man bare av taket, og vips, så er badebåten blitt et friluftsbad. Åpningstider og priser finner du på:

www.badeschiff.de

Goethe-Institut Oslo

Goethe-Institut startet sin virksomhet i Norge allerede i 1962. I mer enn 20 år har instituttet hatt adressen Grønland 16 i Oslo som base for sitt arbeid i hele Norge.

Goethe-Institut støtter utbredelsen av det tyske språk i Norge og tar del i det tysk-norske kulturelle samarbeidet. Instituttet formidler bred kunnskap om Tyskland gjennom informasjon om tysk samfunnsliv og kultur.

Instituttet arbeider i nær tilknytning til kulturliv og utdanningsvesen i Norge. Norske kunstnere og eksperter fra Tyskland deltar ved arrangementer i hele Norge, formid-

let gjennom instituttet. Vise versa formidler instituttet besøk hos tyske kulturinstitusjoner for norske kulturarbeidere, og ved seminarer og arrangementer i Tyskland.

Ved hundreårsmarkeringen av Norges selvstendighet gjennomførte Goethe-Institut de tyske kulturdagene i Norge 2005. Arrangementer med musikk, teater, dans og film sørget for ekstra oppmerksomhet i norsk offentlighet. I 2006 bidro insti-

tuttet med særskilte kulturaktiviteter til at den store bilaterale utstillingen «Ikke bare laks og pølser – Norsk-tyske forbindelser gjennom hundre år» ble en stor suksess i Bergen og Trondheim.

Tyskundervisning på alle trinn

Ved Goethe-Institut undervises tysk som fremmedspråk på alle trinn. Tester og eksamener ved instituttet kvalifiserer til videreutdanning og studier i Tyskland. Samtidig støtter Goethe-Institut norske tysklæreres arbeid gjennom veiledning og videreutdanning i Norge og i Tyskland.

Biblioteket ved Goethe-Institut

svarer gjennom sin informasjonsservice på spørsmål om tysklandsrelaterte temaer. Som spesialbibliotek for tysk samtidslitteratur samarbeider instituttets bibliotek med norske bibliotek og veileder dem ved oppbyggingen av tyske samlinger.

Goethe-Instituts internettportal er samtidig et betydelig informasjonsvindu mot Tyskland (www.goethe.de). Instituttets nettsider tilbyr aktuelle webprodukter og informasjon om utdanning, vitenskap og kulturliv i Tyskland.

Besøk Goethe-Institut Oslo i Grønland 16, eller se instituttets nettsider under

www.goethe.de/norge

Bussturer til Tyskland!

Ring, så sender vi vår nye store katalog!

Eks: 6 dager m/Berlin og Spreewald kun kr. 3.985,-

P.R.Norge bussreiser; 3075 Berger Tlf: 33 78 45 45
www.prnorge.no

Velkommen til

BERLIN

Byen som er obligatorisk for alle som vil forstå Europa!

Byen som gir oss de historiske perspektivene og som kulturelt sett er et overflødigthorn!

Vi inviterer med på vandring, konserter, opera og galleribesøk.

Avganger annehver måned.

Første tur i år går 8-12. mars.

Ta kontakt for program og pristilbud.

Vi kan Berlin

 LS Holst-NK Larsens Bureau
www.nklarsen.no
holst@nklarsen.no
Tlf. 71 52 11 70/64 93 93 15

Bayern er den største delstaten i Tyskland. Oktoberfest, «romantische Strasse» og bayersk gjestfrihet er verdenskjent, men dette er også en delstat med vakkert landskap, historiske bygninger og en moderne, høyteknologisk industri. Bayern har det meste.

NETTSIDER:

www.allgaeu.info
www.frankentourismus.de
www.ostbayern-tourismus.de
www.romantischestrassen.de

Fargerike fasader i Dinkelsbühl.

BAYERN

– delstaten som har alt

Mektige fjell, fascinerende landskaper, pittoreske byer, krystallklare innsjøer og brede elver – som Donau og Main. Dette er, sammen med den sentrale beliggenheten, med på å gjøre Bayern til et av Tysklands mest populære feriemål.

Bayern er den største delstaten i Tyskland, med over 10 millioner innbyggere. På mange måter utgjør den et slags Tyskland i miniatyr. Her finner man det mange oppfatter som det «typisk» tyske. Som lederhosen, ølhaller, bindingsverkhus og omphamusikk. Men for at bildet skal bli komplett må man også ta med at Bayeren er hjemstedet for mange av Tysklands mest kjente høyteknologiske bedrifter, som Siemens og bilfabrikken BMW. Fortid og nåtid gjør Bayern både interessant og utfordrende.

Bayern er delt inn i fire regioner, Allgäu/Bayerisch-Schwaben, Oberbayern, Ostbayern – og Franken lengst nord.

Romersk by og romantisk eventyrslott

Den mest kjente turistattraksjon i denne regionen er eventyrslottet Schloss Neuschwanstein, ved Schwansee, bygget av kong Ludwig II rundt 1870, et av de mest spektakulære slottene som noensinne er bygget. Den største byen i Allgäu/Bayerisch-Schwaben, Augsburg, ble grunnlagt av romerne for over 2000 år siden, og oppkalt etter keiser Augustus.

I middelalderen var byen et sentrum for sølv-, gull- og kobberhandelen. Ja, på grunn av sin sentrale beliggenhet kontrollerte byen det meste av handelen som passerte over Alpene. En periode var det bare London som ble betraktet som en viktigere finansby.

I 1530 ble byen kjent for Reformasjonen, det var her Martin

Luther skrev Confoessio Augustana. Andre kjente tyskere som forbindes med Augsburg er medlemmer av den rike Fuggerfamilien som kom hit i 1367, Rudolf Diesel, som oppfant dieselmotoren, Willy Messerschmitt med jagerflyene og forfatteren Berthold Brecht.

Allgäu-Alpene er et et ypperlig område for fotturer, sykkelturner og andre friluftaktiviteter.

Oberbayern og München

Oberbayern er et naturskjønt område med majestetiske fjell, vakre innsjøer, elver og store områder med frukttrær og enger.

Det er landbruk som er den tradisjonelle næringsveien, men her er også mange nye fabrikker som produserer for moderne industri.

München er den største byen i Oberbayern og den er også hovedstaden i delstaten Bayern. På mange måter er byen en kontrast til områdene rundt: Mens livet på landsbygden i Oberbayern skjer i et rolig tempo er München preget av en sprudlende vitalitet. Men også her må du gjøre plass for ro og kontemplasjon, for ingen annen by i Tyskland har så mange museer, med et så vidt spenn.

Et godt sted å begynne er utenfor det gotiske Neue Rathaus med det berømte klokkespillet med musikere, riddere og dansende bødkere (tønnebakere) som alle framfører sine kunster. Og her er Alte Pinakothek med en rekke berømte malerier, av

blant annet Albrecht Dürer, Rubens, Rembrandt og Tizian.

Du kan besøke et av Europas største filmstudioer, Bavaria Film-Studio, eller ta ungene med på Spielzeugmuseum, et skattkammer av gamle dukker, teddyer og mekaniske leker. Og så kan du ta en spasertur i Englischer Garten, en sju kilometer lang park, en av verdens største, langs elven Isar. Der kan du drikke te i et japansk tehus, jogge eller bade i det olympiske anlegget – og passer ikke det kan du sette deg ned på en benk, lese en bok og bare nyte. Før du besøker en av byens mange ølhaller.

700 bryggerier – og vinmarker

Apropos øl: Bayerns mer enn 700 bryggerier, blant annet Staatsbrauerei Weihenstephan, grunnlagt i år 1040, regnes som verdens eldste bryggeri. Delstatens bryggerier brygger hvert år 2700 millioner liter øl av mange slag, som Rauchbier (øl med røyksmak) og Weizenbier (brygget på hvete). Bryggeriet i frankiske Kulmbach brygger også det bayerske sterkølet som har en alkoholprosent på hele 10,92.

Ølet brygges etter hertug Wilhelm IVs renhetslov av 1516. Ifølge den må det bare brukes bygg, humle, gjær og vann – tysk øl er rent øl.

Den tradisjonelle Oktoberfesten er verdens største ølfest. Da kommer besøkende fra hele verden til München.

Enkelt kjøkken, influert av naboene i Italia og Østerrike, selv

Fortauskafé i München med Theatinekirken i bakgrunnen.

Lokale råvarer: Fisk med lokal Frankenvin.

Sakte reise: Cruisebåt, med byen Passau i bakgrunnen.

På mange måter utgjør den et slags Tyskland i miniatyr.

Napoleonstiden har satt sine spor.

Også vin spiller en viktig rolle i Bayern. Vindyrkingen går tilbake til romertiden og vinene fra Bayern nyter stor anseelse: Hvitviner som Silvaner og Müller-Thurgau, og rødvin som Schwartzriesling, tappet på en karakteristisk, tykkmaget flaske, en såkalt Bocksbeutel er blant favorittene.

Ostbayern

Vakkert landskap, sandsteinsklipper og stalakittgrotter. Stilleflytende elver og fargerike skoger med forskjellige treslag. Store områder med innsjøer og vakre panoramaer. Og med Tysklands første nasjonalpark.

Du finner alt dette i Oberbayern. Ikke nok med det: Kulturen er like variert som landskapet, formet av unik arkitektur med byggverk helt fra romertiden. Middelalderlandsbyer og slott og med vel bevarte bygninger fra forskjellige tidsperioder, for eksempel St. Peterskatedralen i Regensburg eller det høye tårnet i St. Martins i Landshut. Tårnet er det høyeste i verden som er bygget i murstein. Katedralen i Passau er fra barokken... og slik kan vi fortsette. Vakre eller imponerende, og begge deler – fra en tidsperiode som strekker seg over 2000 år.

Regensburg, som ligger ved elven Donau, er hovedstaden i Oberbayern. Deler av byen er en labyrint med trange gater og smug, med bygninger fra middelalderen. Her finner du en av

landets flotteste gotiske kirker, basilikaer fra 1100-tallet og vakre altertavler i rokokko. Stilartene er mange, hele byen er som en lærebok i arkitektur.

Franken – i nord

Naturen har vært raus med Franken. Vakkert landskap, sjarmende landsbyer og byer. Det er 140 av dem og hver av dem har sin egen sjarm, sin egen karakter. Området mellom Spessart, Rhön og Steigerwald er Frankens viktigste vindistrikt. Det innebærer ikke bare selve produksjonen av vin, men i den forbindelse er det en mengde aktiviteter, som vinsmaking og feiring av den nye vin.

Nürnberg er hovedstaden i denne regionen, og er den nest største byen i Bayern, etter München. Byen ligger ved elven Pegnitz. Høyt over byen troner Kaiserburg, som ble bygget allerede da byen ble grunnlagt på 1000-tallet.

Nürnberg har vært residensby for konger og keisere i over 500 år, og det har satt sitt preg på byen – utvidet i gode tider, ødelagt under krig og konflikter og igjen pietetsfullt gjenoppbygget – sist gang etter 2. verdenskrig.

Stilartene er mange, men alltid gjelder det bevaring ved bruk. Som for eksempel de gamle kongelige stallene som i dag er vandrermuseer. Andre attraksjoner i Nürnberg er Albrecht Dürers hjem, renessansemaleren ble født her i byen, Kirche St. Sebald,

den eldste i byen, og det vakre middelalderhuset Heilig-Geist-Spital, et hospital som ble grunnlagt allerede i 1332.

Romantische Strasse

Tysklands mest berømte turistvei gjennom Franken og Allgäu/Bayerisch-Schwaben er en vei full av natur- og kulturopplevelser. Den forbinder vakre bayerske byer og landsbyer, fra Würzburg i nord til Füssen i sør. Den 35 mil lange veien har 2 millioner besøkende hvert år, så du vil ikke være der alene. Likevel er dette en rute for store opplevelser. Og så har du muligheten til å gjøre små avstikkere – hele tiden.

Det er best å reise denne turen med bil, men det er også fullt mulig å reise Romantische Strasse med kombinasjonen tog og buss.

Mye nevnt, men det er så mye mer ved Bayern: Pasjonsspillene i Oberammergau har vært oppført siden 1634 (men bare hvert tiende år), festspillene i Bayreuth, dragekampen Fürther Drachenstich i Fürth im Wald, en 500 år gammel tradisjon,

Almabtriebe – hjemreise fra fjellbeitet, seiling på Chiemsee, skiturer i Oberstdorf, Garmisch-Partenkirchen, festivaler og festspill over hele delstaten. Og Bayern kan takke fyrstehus som Wittelsbach, Hohenzolleren, Andechs og Schönborn for sine mange borger og slott, fra små residenser til fantastiske dømmeslott. Så det beste rådet er: Opplev det selv!

A new wave of thought.

We at E.ON Ruhrgas are well positioned in the fierce competition on the energy market. Through cooperation and innovation we ensure the gas supply of tomorrow. And through **proficiency and commitment** we prove our competence when it comes to gas and the environment, technology and service. www.eon-ruhrgas.com

Olympia Partner Deutschland

e-on | Ruhrgas